

De gemeente
Heemstede
van A tot Z

Beleidsanalyse Omgevingsvisie fase 1

VOORWOORD

Voor u ligt de eerste stap naar een Omgevingsvisie voor Heemstede. Dit document is vooral een inventarisatie van het al aanwezige materiaal dat moet worden betrokken bij de eigenlijke opstelling van de Omgevingsvisie. De Omgevingsvisie start namelijk niet op nul. Het is belangrijk helder te hebben wie we nu zijn als gemeente, waar we al op inzetten met ons beleid, en welke uitdagingen we op ons af zien komen.

In dit document worden nog geen (beleids)keuzes gemaakt, ambities vastgesteld of nieuw beleid ontwikkeld, het is vooral een technische exercitie. De beleidsanalyse vormt de opmaat naar de volgende fase, waarin een integrale visie-op-hoofdpijnen wordt opgesteld.

In de beleidsanalyse hebben we een inventarisatie gemaakt van bestaand beleid voor de beleidsterreinen; Stedenbouw en ruimtelijke kwaliteit, Energie, klimaat en milieu, Mobiliteit, Landschap, Welzijn en maatschappelijke voorzieningen en Economisch beleid, recreatie en toerisme. Ook hebben we trends en opgaven benoemd per beleidsterrein. Daarnaast hebben we verkend wat de Heemstedse identiteit is. Naast de inventarisatie van de al bekende informatie, hebben we in

straatinterviews gevraagd naar wat inwoners belangrijke waarden vinden in hun omgeving. In de volgende fase gebruiken we deze input om meer te zeggen over de gewenste identiteit en te beschermen waarden van onze gemeente.

Bij het maken van de Omgevingsvisie en de samenstelling van de beleidsanalyse is een groot deel van de beleidsmedewerkers binnen de gemeente betrokken. We kunnen het echter niet alleen. Dankzij de inzet van de Omgevingsdienst IJmond, de VRK, de GGD-Kennemerland, het Hoogheemraadschap Rijnland, Mooi Noord Holland, de provincie en niet in de laatste plaats onze inwoners kan de omgevingsvisie naar een hoger niveau worden gebracht.

Dit rapport bevat de bouwstenen voor de volgende stap, waarin we samen met experts van binnen en buiten, zowel inwoners als organisaties, gaan verkennen hoe we de opgaven kunnen inpassen met respect voor onze kernwaarden. De dilemma's en de daarbij te maken keuzes worden in de tweede fase inzichtelijk gemaakt. Deze uitdagende fase in het traject naar de Omgevingsvisie start na de zomer.

wethouder Ruimtelijke Ordening,
Annelies van der Have

Registratienummer 716314
Versie mei 2019

INHOUD

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord	3
1 Inleiding	6
2 De Heemstedse identiteit	10
2.1 (Cultuur)historie	12
2.2 Landschap	14
2.3 Werk	16
2.4 Inwoners	18
2.4.1 Inwoners over de gemeente	19
3 Bestaand beleid en nieuwe trends	20
3.1 Stedenbouw en ruimtelijke kwaliteit	20
3.1.1 Stedenbouw	20
3.1.2 Wonen	24
3.1.3 Monumenten, archeologie, cultuurhistorie	27
3.2 Energie, Klimaat & Milieu	29
3.2.1 Energie	29
3.2.2 Water	32
3.2.3 Bodem	37
3.2.4 Geluid	39
3.2.5 Luchtkwaliteit	41
3.3 Mobiliteit	43
3.4 Landschap	46
3.4.1 Natuur en Landschap	46
3.4.2 Binnenstedelijk groen en spelen	50
3.5 Welzijn & maatschappelijke voorzieningen	52
3.5.1 Welzijn	52
3.5.2 Sport	54
3.5.3 Onderwijs	56
3.5.4 Culturele voorzieningen	58
3.5.5 Gezondheid	59
3.5.6 Veiligheid	62
3.6 Economisch beleid, recreatie en toerisme	66
3.6.1 Economisch beleid	66
3.6.2 Recreatie en toerisme	68

1. INLEIDING

1. INLEIDING

De voorliggende beleidsanalyse is het eindproduct van fase 1 in het traject om te komen tot een omgevingsvisie. In dit document is een analyse gemaakt van de identiteit, het relevante bestaande beleid en de ontwikkelingen en trends van de gemeente Heemstede. Het is belangrijk om eerst goed helder te hebben wie we nu zijn als gemeente, waar we op inzetten met ons beleid en welke uitdagingen we kunnen verwachten in de toekomst. Er worden in dit document nog geen (beleids) keuzes gemaakt, ambities vastgesteld of nieuw beleid ontwikkeld. Het levert de basisinformatie die nodig is om in fase 2 en 3 de omgevingsvisie te kunnen opstellen.

De Omgevingswet bepaalt dat iedere gemeente voor het eigen grondgebied een omgevingsvisie moet opstellen. Heemstede werkt aan een omgevingsvisie die aansluit bij de missie, zoals die is geformuleerd in het door de raad vastgestelde plan van aanpak voor de implementatie van de Omgevingswet. De overkoepelende missie van het programma 'Implementatie Omgevingswet' luidt: Samen werken aan een aantrekkelijke leefomgeving, waarin elke inwoner weet wat kan en mag en waar de gemeente faciliteert. Het hoofddoel daarbij voor de omgevingsvisie is de bescherming en versterking van een aantrekkelijke leefomgeving. Een aantrekkelijke leefomgeving heeft betrekking op:

- de bereikbaarheid van onze gemeente;
- de duurzaamheid en klimaatbestendigheid van onze gemeente;
- het behoud van onze groene gebieden;
- waar we ruimte bieden voor ontwikkelingen.

Dit doel is bereikt als er een breed gedragen en heldere omgevingsvisie is, die kaders biedt voor het opstellen van de omgevingsplannen. Inwoners voelen zich betrokken en hebben beter inzicht in de visie van de gemeente op de leefomgeving.

1.1 WAAROM EEN OMGEVINGSVISIE?

De omgevingsvisie beschrijft de gewenste lange termijn ontwikkeling van de fysieke leefomgeving in het geheel, niet alleen op het gebied van wonen en bouwen, infrastructuur en groen, maar ook op het gebied van klimaatadaptatie, energietransitie en economie. Ook de relatie tussen de fysieke leefomgeving en sociaal maatschappelijke opgaven, bijvoorbeeld een gezonde leefomgeving, krijgen een plek in de omgevingsvisie. Dit betekent dat de reikwijdte breder is dan de traditionele structuurvisie. Daarnaast is de visie ook een dynamisch stuk om goed in te spelen op nieuwe ontwikkelingen. In de visie is de identiteit van de gemeente met de bijbehorende kernwaarden vastgelegd.

In de Omgevingswet is vastgelegd dat een omgevingsvisie minimaal de volgende ingrediënten op hoofdlijnen moet bevatten:

- De voorgenomen ontwikkeling, het gebruik, beheer en de bescherming en behoud van het huidige grondgebied
- de kwaliteit van de fysieke leefomgeving;
- het beleid op alle relevante aspecten van de fysieke leefomgeving.

De omgevingsvisie is de basis voor de verder uitwerking van het omgevingsbeleid in het Omgevingsplan (het omgevingsplan vervangt straks de huidige bestemmingsplannen). De Omgevingsvisie omvat het gehele grondgebied van de gemeente. Niet zozeer het product, de omgevingsvisie onder de Omgevingswet is afwijkend van de huidige structuurvisie, maar juist de manier van werken aan de visie is nieuw.

1. INLEIDING

Overzicht transitie onder de Omgevingswet

Van	Naar
Sectorale samenwerking intern en in de keten	Ontschotten, verbinden en verbreden
Proces en projecten voorop	Nieuw spel tussen inhoud en proces
Systeemwereld en leefwereld als gescheiden processen	Samen aan tafel
Generieke visies en ambities	Bouwen aan een gebiedseigen verhaal
Faciliterende overheid met globale plannen	Actiegericht afwegingskader
Werken aan een compleet eindbeeld	Visie permanent in ontwikkeling
Lokale wensenlijst als ambitie regionale samenwerking	Keuzes maken in regionaal denken en doen

De gemeente maakt de visie samen met de inwoners, ondernemers en organisaties. Betrokkenheid is van groot belang voor de totstandkoming van de omgevingsvisie. Niet alleen in de eerste fase, maar zeker ook in de komende fases zal er aandacht worden besteed aan de mening en inbreng van de bewoners van onze gemeente.

De provincie Noord-Holland, OD-IJmond, VRK, GGD-Kennemerland, Hoogheemraadschap Rijnland, Mooi Noord Holland werken mee aan de visie. Door de kennis van deze ketenpartners wordt de omgevingsvisie naar een hoger niveau gebracht.

De gemeenten in de regio Zuid-Kennemerland (Haarlem, Zandvoort, Bloemendaal en Heemstede) bekijken hoe zij een gezamenlijke koers kunnen bepalen. Voor inwoners is een gemeentegrens immers niet bepalend. Bovendien vraagt een aantal onderwerpen, zoals woningbouw, bereikbaarheid, klimaatadaptatie en energietransitie om bovenlokale of zelfs bovenregionale oplossingen. Daarbij komt de vraag aan de orde wat de positie van de regio Zuid-Kennemerland binnen de MRA is. De gemeenteraden in de regio Zuid-Kennemerland werken samen aan een regionale omgevingsagenda, waarin zij een gezamenlijke koers bepalen voor de regionale opgaven. De borging van deze koers vindt vervolgens plaats in de gemeentelijke omgevingsvisies.

1. INLEIDING

1.2 IN DRIE FASES NAAR EEN OMGEVINGSVISIE

1. Opstellen notitie analyse en gewenste ontwikkelrichting

Informatie ophalen over de huidige identiteit (zowel van de beide gemeenten als van de regio Zuid-Kennemerland) met de bijbehorende kernwaarden, het relevante huidige beleid, de trends en ontwikkelingen en de daarvan afgeleide opgaven.

2. Opstellen visie op hoofdlijnen

Vertaling van de analyse van de trends, ontwikkelingen en opgaven en de gewenste ontwikkelrichting naar een integrale visie-op-hoofdlijnen. Daarbij de dilemma's en te maken (beleids)keuzes uitlichten.

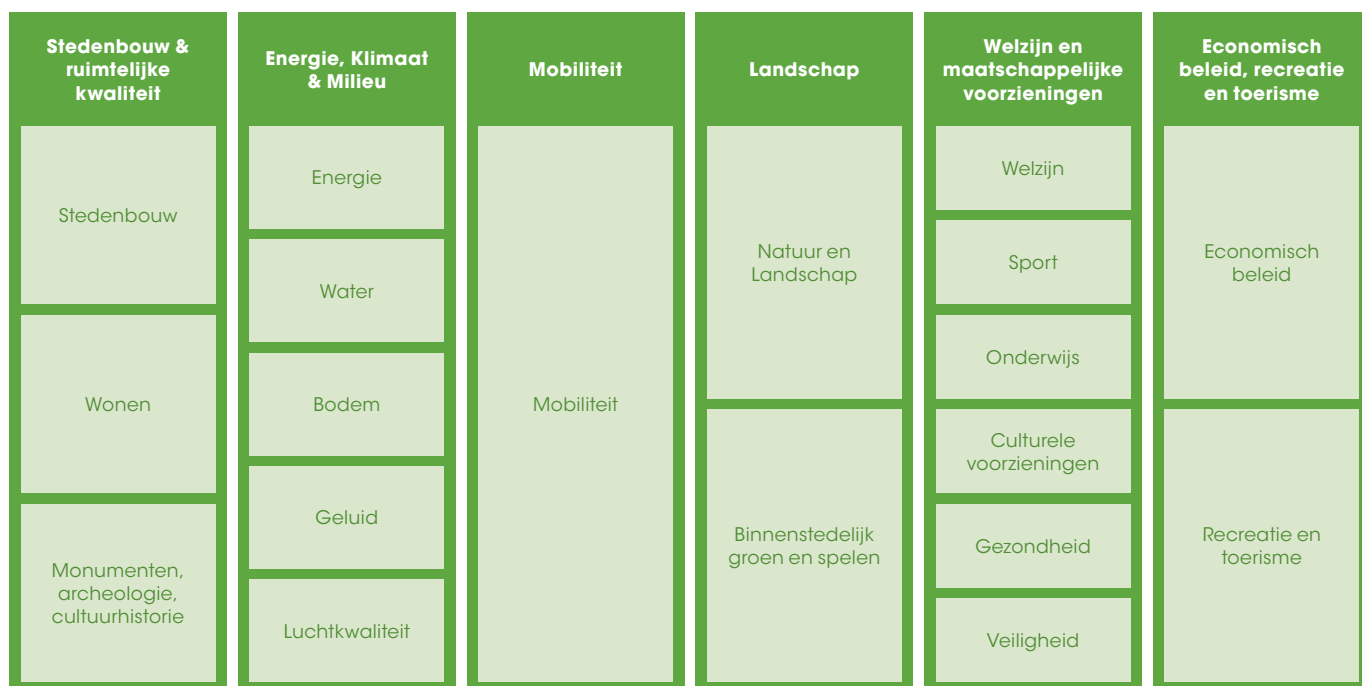
3. Opstellen van de definitieve omgevingsvisie.

Vertaling van de visie-op-hoofdlijnen en de gemaakte keuzes naar een omgevingsvisie.

1.3 DOEL EN DE AANPAK VAN FASE 1

Deze beleidsanalyse is opgebouwd uit de huidige waarden, kwaliteiten en toekomstige ambities van de gemeente die al in vastgestelde of in bestaand of ontwikkelend beleid zijn vastgelegd. Het is namelijk belangrijk om eerst goed helder te hebben wie we nu zijn als gemeente, waar we nu op inzetten met ons beleid, en welke uitdagingen we kunnen verwachten in de toekomst. Het document beschrijft dus geen (nieuwe) ambities of beleid, maar is een inventarisatie van alle voor de omgevingsvisie relevante onderwerpen. Vandaar de titel 'Heemstede van A tot Z'. Daarmee heeft het de functie van handboek voor het opstellen van de omgevingsvisie.

De thema's zijn verder uitgewerkt door de projectgroep in samenwerking met de medewerkers van de gemeente en de ketenpartners.

Een schematische weergave van de thema's en onderwerpen

1. INLEIDING

1.4 LEESWIJZER

In hoofdstuk 2 beschrijven we de identiteit van de gemeente Heemstede. De identiteit is gezien vanuit de volgende perspectieven; landschap, cultuur(historie), werken en mensen. Daarbij zijn de uitkomsten van de straatinterviews, gehouden in het kader van het participatie-onderzoek, betrokken.

Het borgen en versterken van de kwaliteiten van onze fysieke leefomgeving is een van de belangrijkste aspecten van een omgevingsvisie. Daarom is het van belang om deze kwaliteiten te benoemen en verankeren in de visie zodat we ze niet uit het oog verliezen. De inwoner heeft hierbij een zeer belangrijke stem. Om die reden is de eerste stap 'naar buiten' gezet. Met straatinterviews zijn de inwoners van de gemeente gevraagd mee te denken over de vraag; 'Waar staat de gemeente nu?' Er zijn vragen gesteld over de kernmerken van de gemeente, wat gaat er goed of waar moet de gemeente zich juist om inzetten om te verbeteren.

In hoofdstuk 3 beschrijven we het bestaand relevant beleid en de trends en ontwikkeling vanuit het perspectief van de thema's. Het kan zijn dat een bepaald beleid of een trend op meerdere plekken terugkomt. Dat is niet onlogisch, aangezien er in veel gevallen raakvlakken zijn tussen de onderlinge thema's. Het is de bedoeling is om die verschillende perspectieven boven tafel te krijgen, zodat bij de opstelling van de omgevingsvisie een integrale afweging van de betrokken thema's kan worden gemaakt.

De gemeente zet zich al jaren op behoud en verbetering van de gemeente. Verschillende vakdisciplines hebben in de loop van de jaren beleidsstukken gemaakt die ook voor de omgevingsvisie relevant zijn. Die beleidsstukken worden uiteraard bij de visie betrokken. Daarom is er in deze fase een inventarisatie gemaakt van deze beleidsstukken, en zijn de hoofdlijnen van dat beleid samengevat.

De omgevingsvisie is een stip op de horizon. Hoe de wereld er in 2040 uitziet, is onbekend. Wel zijn er trends die invloed hebben op de manier waarop in 2040 geleefd wordt, denk aan klimaatverandering, energietransitie, vergrijzing of krimp. Als het onze ambitie is om de kwaliteiten van de gemeente Heemstede te behouden en waar nodig te versterken, dan is het van groot belang dat wij anticiperen op deze trends.

De thema's in deze analyse staan niet op zichzelf, maar moeten bij de opstelling van de visie in samenhang met elkaar bekeken worden. Daarom is voor elk thema bekeken wat de raakvlakken zijn met de andere thema's.

2 DE HEEMSTEEDSE IDENTITEIT

2 DE HEEMSTEEDSE IDENTITEIT

Het eerste dat opkomt als het over de Heemstedse identiteit gaat, is dat Heemstede een 'groene woongemeente' is. Vanuit regionaal perspectief is dat begrijpelijk, maar Heemstede is meer dan dat.

In een eerdere verkenning van het karakter van Heemstede is de identiteit als volgt beschreven:

Het karakter van Heemstede kenmerkt zich door een kwalitatief hoogwaardige woonomgeving, met een opvallend groene uitstraling en een veilige, goed onderhouden buitenruimte. Met een mengvorm van dure en betaalbare woningen en woonwijken

met voldoende ruimte voor (privé)groen, spelen en parkeren. De aard en omvang van Heemstede kent een menselijk maat. Er zijn goede winkel-, sport- en culturele voorzieningen en er is een goede mix van kwalitatief hoogwaardige maatschappelijke functies. De sociale structuur is vitaal, onder meer door een bloeiend verenigingsleven. Het gemeentebestuur is toegankelijk en staat dicht bij de inwoners.

Om een volledig beeld van Heemstede en zijn inwoners te krijgen, bespreken we hieronder de Heemstedse identiteit vanuit vijf perspectieven; historie, landschap, cultuur-(historie), economie en inwoners (hier wordt ook de opbrengst van de straatinterviews besproken).

Een indruk van de Heemstedse identiteit

2 DE HEEMSTEEDSE IDENTITEIT

Een indruk van de Heemsteedse identiteit

2 DE HEEMSTEEDSE IDENTITEIT

2.1 (CULTUUR)HISTORIE

Het gebied waar nu Heemstede ligt, heeft zich ongeveer 3.000 jaar v.C. gevormd. In het deltagebied bij de monding van de rivieren de Rijn, de Maas en de Schelde vormden zich de eerste strandwallen.

De randen van strandwallen waren een ideale plek om te wonen: je kon er jagen en vissen, er was drinkwater en je had er droge voeten. Tussen de nederzettingen aan de oostzijde van de strandwal ontstonden paden. Zo is in Heemstede en Bennebroek de (later zo genoemde) Binnenweg ontstaan. Langs deze

weg hebben zich in de late middeleeuwen de historische kernen van Heemstede (De Glip en Wilhelminaplein en omstreken.) ontwikkeld.

Vanaf de 13e eeuw kwamen in het gebied lokale edelen op, die hun greep op het gebied probeerden te versterken, met als concentratiepunt kasteel Heemstede, gelegen nabij het huidige Oude Slot. Van grote invloed was verder de ontwikkeling van de bloembollencultuur en de blekerijen binnen Heemstede, die in de tweede helft van de 16e eeuw opkwamen.

Het Slot, Huis, Buitenplaats Berkenrode te Heemstede door: Saenredam, Pieter (1597-1665), Noord-Hollands Archief / Kennemerland,

2 DE HEEMSTEEDSE IDENTITEIT

Uitbreidingsplan van 1912

Vanaf de tweede helft van de 17e eeuw trad er een verandering op in het gebied. De gegoede burgerij wilde zich in die tijd spiegelen aan de adel en mat zich daarom een eigen 'kasteeltje' of landgoed aan, vaak op de plek van de hofsteden. Zij kochten bezittingen op van verarmde edelen en kochten oude statige boerderijen, om deze te verbouwen tot landgoederen. Als gevolg hiervan ontstonden langs de Herenweg in de 17e en 18e eeuw landgoederen en buitenplaatsen zoals Berkenrode, Ipenrode, Huis te Manpad en Hartekamp.

Rond de verschillende buitens werden in opdracht van de eigenaren tuinen aangelegd, gebaseerd op de Franse barok- en later op de Engelse landschapsstijl. Binnen deze tuinontwerpen werden, naast vijverpartijen, ook bouwwerken geplaatst zoals theekoepels, oranje-rieën en belvédères. Hiermee is ook de kenmerkende landschapsstructuur bepaald. Een structuur die in hoofdzaak bestaat uit de beboste en bebouwde strandwal die aan weerszijden begrensd wordt door lager liggend open weidegebied met waterlopen.

Binnen het bescheiden grondgebied van Heemstede zijn nog veel zaken uit het verleden terug te vinden zoals de bebouwing rond de oude kern van het Wilhelminaplein en Het Oude Slot. Ook uit de tijd van de bollen-cultuur en de blekerijen zijn veel sporen terug te vinden, zoals bollenvelden en -schuren.

Het uitbreidingsplan van 1912 is zeer bepalend geweest voor de verdere structuur van Heemstede. De wijken die daaruit zijn ontstaan, zoals de ruim opgezette en groene woonwijken rond de Heemsteedse Dreef, de Schilderswijk en Componistenwijk, hebben Heemstede voor een belangrijk deel het huidige karakter gegeven.

In de loop van de vorige eeuw is binnen de hoofdstructuur een mozaïek van verschillende buurten ontstaan met een eigen tijdgebonden stedenbouwkundige opzet en daarbij behorend groengebruik.

De meer recente wijken zijn Merlenhoven, Blekersvaartgebied, Groenenhoven en Prinseneiland. De jongste aanwas wordt gevormd door de wijken Vogelpark, Waterpark, en Slottuin.

2 DE HEEMSTEEDSE IDENTITEIT

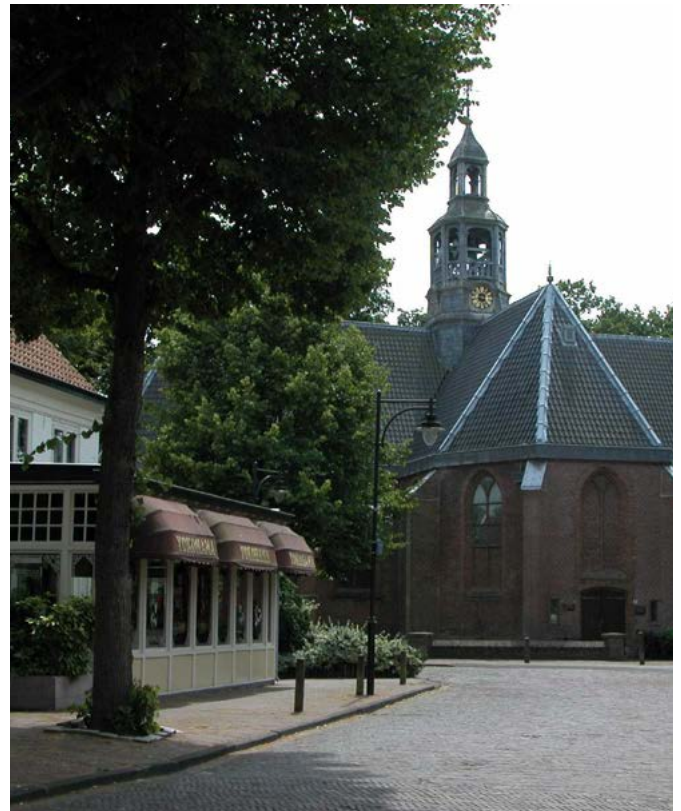
2.2 LANDSCHAP

Het landschap van Heemstede maakt deel uit van het mooie en afwisselende landschap van de Binnenduinrand.

Het zuidwestelijk deel van Heemstede met zijn landgoederenzone en het Groenendaalse Bos sluit aan bij het karakter van de overgangszone tussen de duinen en het stedelijk gebied. Deze overgangszone wordt gekenmerkt door een weelderig karakter en een rijke afwisseling van buitenplaatsen, bossen, villawijken, open ruimtes met landbouwgronden en sportvelden en oude waterlopen (de zandvaarten) die het landschap van west naar oost doorsnijden.

Groenendaalse Bos

Wilhelminaplein

2 DE HEEMSTEEDSE IDENTITEIT

Het bebouwde deel van Heemstede (de oude kernen van de Glip en het Wilhelminaplein, de wijken rond de Binnenweg en de Raadhuisstraat, en de woonwijken daaromheen) ligt in het zuiden van de zone van het 'stedelijk gebied', dat naast Heemstede de dorpskernen en de stedelijke bebouwing van Velsen, Haarlem omvat. In dit deel van Heemstede is een grote verscheidenheid aan bebouwing aanwezig, variërend van de dichtbebouwde woonwijken rond de Binnenweg en de Indische Wijk tot de riante villa's aan de Van Merlenlaan en het Grotstuk. In de structuur

van de wijken en de openbare ruimte zijn vaak nog wel de onderliggende landschappelijke structuren herkenbaar, zoals bijvoorbeeld de zuid-noord lopende trek- en afwateringsvaarten. Dezelfde noord-zuidstructuren vinden we terug in de belangrijkste verkeersroutes als de Herenweg en de Heemstedse Dreef/Cruquiusweg.

Aan de (zuid)oostelijke randen van Heemstede is de overgang naar de open veenweidegebieden te onderscheiden in de weilanden rond Hageveld en De Glip.

Weilanden rond Hageveld

2 DE HEEMSTEEDESE IDENTITEIT

2.3 WERK

Heemstede is een middelgrote gemeente met een ligging in de buurt van sterke en grote economische centra (bijv. Metropoolregio Amsterdam), nabij belangrijke recreatiegebieden en bij gemeenten die een belangrijke woon- en verzorgingsfunctie hebben (bijv. agglomeratie Haarlem en Metropoolregio Amsterdam). Dit maakt dat er een sterke verwevenheid is tussen Heemstede en de onmiddellijke regio en de grotere regio. De mogelijkheid om zelf (economische) ontwikkelingen in gang te zetten is daardoor echter beperkt.

De Heemstedese beroepsbevolking is relatief hoog opgeleid in vergelijking met het landelijk gemiddelde. Van de werkzame beroepsbevolking in Heemstede werkt één op de vier als zelfstandige.

Inwoners van Heemstede werken voornamelijk in de gemeente Amsterdam, Haarlem, Haarlemmermeer en in Heemstede zelf. Daarbij is een tendens te zien dat meer inwoners in Amsterdam, Leiden en Den Haag gaan werken. In totaal zijn vier op de vijf werkzame personen buiten de gemeentegrenzen werkzaam. De banen in Heemstede worden vooral ingevuld door inwoners van Heemstede en daarnaast door inwoners van Haarlem en Haarlemmermeer.

De meeste banen zijn in Heemstede te vinden in de zorgsector, groot- en detailhandel en zakelijke dienstverlening. De meeste bedrijven in Heemstede zijn klein: 95% van de bedrijven heeft minder dan 10 personeelsleden. Tweederde van de bedrijven is een eenmanszaak.

de Heemstedese markt

2 DE HEEMSTEEDSE IDENTITEIT

Bedrijventerrein Cruquiusweg

2 DE HEEMSTEEDSE IDENTITEIT

2.4 INWONERS

Heemstede heeft ca. 27.100 inwoners en ca. 12.000 huishoudens. Tot 2040 wordt een bescheiden ontwikkeling verwacht tot 27.600 inwoners en 12.600 huishoudens. Heemstede heeft relatief gezien veel één- en tweepersoons huishoudens (ouderen) en veel huishoudens met kinderen. Vaak gaat het om huishoudens tussen de 55 en 75 jaar oud. Heemstede telt maar 9% jonge huishoudens tussen de 18 en 34 jaar; dat is de helft minder dan bijvoorbeeld in de MRA.

Heemstede telt 1,5 keer zoveel inkomens van meer dan 2x modaal in vergelijking met Zuid-Kennemerland/ (IJmond) en de MRA. Tegelijkertijd zijn er minder huishoudens in Heemstede die een inkomen hebben van onder de huurtoeslaggrens.

Het koopwoningbezit is relatief hoog in Heemstede, bijna tweederde van de woningvoorraad is een koopwoning. De nadruk ligt in Heemstede op het duurdere segment: 38% van de woningvoorraad is een koopwoning met een WOZ-waarde hoger dan €363.000, meer dan 2 keer zoveel als in Zuid-Kennemerland/IJmond (16%) of de MRA (12%). In Heemstede zijn relatief weinig sociale huur woningen.

Heemstede heeft een stedelijk woonmilieu met dorpspe roots, een bloeiend verenigingsleven en een, voor zijn omvang, uitgebreid voorzieningenpakket. Ook in sociaal opzicht wordt Heemstede als harmonieus ervaren. Grote sociale problemen zijn er niet, Heemstede heeft zijn zaken op orde.

bronnen statistische gegevens: MRA en Provincie Noord-Holland

pleintje Dorpspomp Raadhuisstraat

2 DE HEEMSTEEDSE IDENTITEIT

2.4.1 INWONERS OVER DE GEMEENTE

In het kader van het onderzoek om te komen tot participatiebeleid zijn in februari 2019 straatinterviews gehouden. Dit is een praktijkonderzoek dat gehouden is op een aantal momenten en waarbij gesproken is met de mensen die daar op dat moment aanwezig waren. Dit betekent dat de resultaten van dit onderzoek indicatief zijn; over representativiteit kunnen geen uitspraken gedaan worden.

resultaten straatinterviews

Bij de straatinterviews is inwoners tevens gevraagd welke Heemsteedse kwaliteiten vooral behouden moeten blijven en welke veranderingen wenselijk zijn. Verder is specifiek gevraagd naar wat men belangrijk vindt bij de "nieuwe" aspecten milieu, gezondheid en veiligheid.

Uit de 44 interviews komt naar voren dat het groene, gemoedelijke en monumentale karakter vooral behouden moet blijven. Verder wordt door bijna een derde van de geïnterviewden expliciet aangegeven dat men tevreden is met zoals het nu is. De rust en ruimte wordt gewaardeerd, Heemstede moet niet te vol gebouwd worden. Heemstede moet wel de regionaal gemaakte afspraken over woningbouw nakomen en die woningbouw dan vooral richten op ouderen en (jongere) starters.

De verkeersveiligheid kan beter door bijvoorbeeld het verbeteren van de situatie op de Binnenweg, vergroten van de bewustwording bij kinderen en bevordering van het fietsgebruik. Het toeristisch verkeer van en naar de kust moet eerder afgeremd dan gestimuleerd worden. Het openbaar vervoer -en dan vooral het ondersteunde netwerk- kan beter.

Over gasloos bouwen wordt geen eenduidig geluid afgegeven. Zowel het versnellen als afremmen van de energietransitie heeft zijn voorstanders. Daarnaast worden vooral elektrisch rijden als CO2-compensatie door meer groen op het punt van milieu genoemd.

Ter stimulering van de gezondheid en leefklimaat worden zaken als bevordering van de saamhorigheid, buurtactiviteiten en voorlichting genoemd.

3 BESTAAND BELEID EN NIEUWE TRENDS

3 BESTAAND BELEID EN NIEUWE TRENDS

Het volgende hoofdstuk betreft de analyse van het bestaande beleid en de beschrijving van de meest relevante trends per thema. Het hoofdstuk bestaat uit zes thema's namelijk:

1. Stedenbouw & ruimtelijke kwaliteit
2. Energie, Klimaat & Milieu
3. Mobiliteit
4. Landschap
5. Welzijn & maatschappelijke voorzieningen
6. Recreatie, toerisme & EZ

3.1.1 STEDENBOUW

Waar zet de gemeente op dit moment op in?

De gemeente Heemstede zet in op het behouden van de bestaande kwaliteiten en het versterken daarvan. De (bebouwings-)geschiedenis van Heemstede zelf is voor de goede verstaander af te lezen uit de stedenbouwkundige structuur. Groot-schalige herontwikkelingen kunnen de plaatselijke stedenbouwkundige structuur beïnvloeden, maar ook een enkel, markant gesitueerd nieuw gebouw kan invloed hebben. Elke nieuwe ontwikkeling moet bijdragen aan de bestaande stedenbouwkundige identiteit of moet iets nieuws toevoegen.

De belangrijkste uitgangspunten voor stedenbouw zijn:

- behouden en versterken van de kwaliteiten in de ruimtelijke omgeving;
- voor woongebieden: inzetten op een duurzame ontwikkeling.
- voor landgoederen en groene gebieden: behoud van landschappelijke en cultuurhistorische waarden.

Kwaliteit ruimtelijke omgeving (bron: Welstandnota Heemstede)

Kwaliteit bedrijventerreinen
(bron: Welstandnota Heemstede en Geoweb)

3 BESTAAND BELEID EN NIEUWE TRENDS

Kwaliteit landgoederen (bron: Welstandnota Heemstede)

Relevante regelgeving en beleid

- bestemmingsplannen
- Welstandnota Heemstede 2016
- Bouwverordening
- Ontwikkelperspectief Binnenduinrand (2019 vast te stellen)

Relatie met andere thema's

- Stedenbouw en ruimtelijke kwaliteit; Monumenten, archeologie, cultuurhistorie
- Stedenbouw en ruimtelijke kwaliteit; Wonen
- Landschap
- Welzijn & maatschappelijke voorzieningen; veiligheid
- Mobiliteit

Trends

Toenemende gebruiksdruk, zowel op regionale als op lokale schaal

Heemstede ligt in de Binnenduinrand. Veel van haar originele ruimtelijke ontwikkeling komt voort uit de structuur van de Binnenduinrand. Dit is een unieke landschappelijke kwaliteit die onder een steeds hogere druk staat. Dat komt onder andere door een onzorgvuldige inpassing van ruimtelijke ontwikkelingen en ontbrekende financieringsmogelijkheden. Het komt ook door ruimteclaims die voortkomen uit opgaven van de Metropool Regio Amsterdam (MRA). Denk aan economische groei, behoefte aan woningen, klimaatverandering en groei van recreatie, toerisme en mobiliteit.

Op lokale schaal is deze druk voornamelijk het gevolg van herbestemming en intensivering van bestaande bebouwing, zoals bijvoorbeeld de nieuwbouw rond de haven.

Stedelijke ontwikkelingen rond de haven

3.1 STEDENBOUW EN RUIMTELIJKE KWALITEIT

Effect op de leefomgeving

Een toenemende dichtheid van bebouwing kan leiden tot aantasting van de ruimtelijke kwaliteit en het groene karakter van Heemstede. Zo kunnen ruimtelijke ontwikkelingen tot gevolg hebben dat (gemeentelijk) groen moet worden opgeofferd en nieuwe straten en wegen moeten worden aangelegd. Dit zorgt voor verdere verstening van de leefomgeving en kan de gevolgen van klimaatverandering (denk aan hittestress en wateroverlast) versterken.

Als gevolg van de invulling van de nieuwbouwopgave in de regio zal tevens de verkeersdruk toenemen waardoor de kans op files en daarmee aantasting van de luchtkwaliteit van de fysieke leefomgeving toeneemt.

Opgave

Voor deze complexe problemen moeten we duidelijke keuzes maken over de gewenste ontwikkelrichting, bijvoorbeeld: Hoeveel ruimte wordt er gewijd aan nieuwbouw? Waar maken we ruimte beschikbaar om klimaatadaptieve maatregelen toe te passen?

Gerelateerde thema's

- klimaat en duurzaamheid
- landschap
- mobiliteit
- recreatie, toerisme en economie
- welzijn en maatschappelijke voorzieningen

Toenemende liberalisatie bij de bebouwing van het eigen perceel

Inwoners waarderen de ruimtelijke kwaliteit van de bebouwde en onbebouwde delen van Heemstede over het algemeen hoog tot zeer hoog. Dit wordt onder druk gezet doordat men steeds meer behoefte heeft om zelf

te bepalen wat men op eigen grond bouwt. De ontwikkelingen in landelijke regels voor het vergunningvrije bouwen (die ook onder de Omgevingswet worden voortgezet), spelen hierop in. Dat geldt ook voor gemeentelijke ontwikkelingen, zoals het toestaan van bouwwerken in voortuinen.

Effect op leefomgeving

Dit levert een spanningsveld op met de wens om de ruimtelijke kwaliteit van de fysieke leefomgeving voor de toekomst veilig te stellen.

Opgave

Het innemen van een duidelijke positie ten opzichte van dat spanningsveld. Bijvoorbeeld door een heldere ruimtelijke visie op te stellen die de bestemmingsplannen in schaal overstijgt en zodoende Heemstede een helder perspectief biedt voor toekomstige ontwikkelingen. Dit vraagt om een open dialoog met organisaties en inwoners, waarin de doelen van de gemeente helder worden gecommuniceerd en beargumenteerd. Dit aspect dient nadrukkelijk te worden betrokken bij de te voeren discussie over het welstandsbeleid.

Gerelateerde thema's

- Energie, Klimaat & Milieu
- Landschap
- Mobiliteit
- Economisch beleid & recreatie en toerisme
- Welzijn en maatschappelijke voorzieningen

3.1 STEDENBOUW EN RUIMTELIJKE KWALITEIT

Stedenbouwkundige structuren in Heemstede

3.1 STEDENBOUW EN RUIMTELIJKE KWALITEIT

3.1.2 WONEN

Waarzet de gemeente op dit moment op in?

De gemeente Heemstede heeft in haar volkshuisvestingsbeleid (vastgesteld in 2016) de volgende ambities geformuleerd:

- **Gewenste ontwikkeling van de woningvoorraad**
Heemstede streeft een gedifferentieerde bevolkingsopbouw na. Mensen met verschillende leeftijden en verschillende inkomens kunnen een woning vinden in Heemstede. De bouw mogelijkheden zijn beperkt, waarbij vooral moet worden gekeken naar benutting van (de beperkte) transformatie-locaties. Voor mensen die zelf niet goed een plek op de woningmarkt kunnen vinden moeten voldoende betaalbare woningen zijn. Om vergrijzing tegen te gaan leggen we de nadruk op starters en jonge gezinnen rond 25 tot 40 jaar.
- **Liberalisatie en verkoop**
Heemstede wil lage middeninkomens (tot € 45.000) een woning bieden in de gemeente, zonder dat dit ten koste gaat van de sociale woningvoorraad. De groep met een inkomen tussen € 45.000 en 58.000 kan naar verwachting zelf een koopwoning vinden, na te hebben gespaard, of kan huren in de particuliere sector.
- **Huisvesting specifieke groepen, inclusief wonen en zorg**
De gemeente biedt passende huisvesting voor inwoners die zelfstandig kunnen wonen met zorg aan huis. Zelfstandig wonen van ouderen is mogelijk door het aanpassen van bestaande woningen. Nieuwbouw van sociale huurwoningen sluit aan bij wensen van ouderen: deze woningen zijn levensloopgeschikt en betaalbaar. Daarbij worden ouderen gestimuleerd om te verhuizen naar

een geschikte woning. Nieuwbouw is voor starters maar ook voor senioren geschikt. Voor andere zorgdoelgroepen stimuleren we ontwikkeling van beschermde woonzorgconcepten.

- **Kwaliteit en duurzaamheid woningen**
De gemeentelijke organisatie wil in 2030 klimaatneutraal zijn, de gemeente als geheel in 2050. De bestaande woningvoorraad (sociaal en particulier) moet over het geheel genomen jaarlijks 1,5% energie zuiniger worden. De gemeente zet zich samen met corporaties en bewoners in om dit doel te bereiken. Corporaties realiseren ten minste de doelstellingen uit het Energieakkoord.
- **Leefbaarheid**
Er is een groeiende behoefte aan ontmoetingsmogelijkheden. Gemeente en maatschappelijke partners, zoals woningcorporaties, spelen daarop in met nieuw aanbod. Zij zijn samen verantwoordelijk voor de sociale en fysieke leefbaarheid.

Woningen voor jongeren met een licht verstandelijke handicap

3.1 STEDENBOUW EN RUIMTELIJKE KWALITEIT

Relevante regelgeving en beleid

- Verordening Starterslening gemeente Heemstede 2017
- Huisvestingsverordening Zuid-Kennemerland/IJmond: Heemstede 2017
- Volkshuisvestingsbeleid Heemstede 2016
- Woningwet 2015
- Regionaal Actieprogramma Wonen 2016 t/m 2020 (inclusief actualisering van het regionale woningbouwprogramma 2019 t/m 2024)

Relatie met andere thema's

- Welzijn & maatschappelijke voorzieningen
- Stedenbouw en ruimtelijke kwaliteit; Stedenbouw
- Stedenbouw en ruimtelijke kwaliteit; Monumenten, archeologie, cultuurhistorie
- Energie, Klimaat & Milieu; Energie
- Landschap
- Economisch beleid & recreatie en toerisme

Trends

Veranderende samenstelling van de bevolking.

De gemeente Heemstede heeft bijna 12.000 woningen. Als gevolg van sterke vergrijzing groeit het aantal 75+ huishoudens met ruim 1.100. Daardoor verschuift de woningbehoefte in toenemende mate naar kleinere, levensloopbestendige woningen. Er is ook sprake van een afnemend aantal personen per huishouden, dit komt deels door dat meer een-ouder-gezinnen. Het aantal gezinnen neemt af met bijna 500 huishoudens. De groep starters blijft redelijk stabiel. Deze veranderingen in de bevolking zorgt voor een groeiende behoefte naar andere woning typologieën.

Het effect op de leefomgeving?

Door de vergrijzing en door het ontstaan van meer een-ouder-gezinnen verschuift de woningbehoefte naar kleinere woningen of groepswoningen. Door deze ontwikkelingen wordt de kwalitatieve "mismatch" tussen

vraag en aanbod vergroot. Daar staat tegenover dat het ontwikkelen van extra woningen, zorgt voor een claim op de fysieke ruimte.

Wat is de opgave?

Het is de taak van de gemeente om toe te zien op een passende huisvesting van haar inwoners, met name de specifieke doelgroepen van beleid, zoals de lagere inkomens, statushouders, etc. In het huidige volkshuisvestingsbeleid is deze trend al onderkend. Het is zaak dit beleid, gericht op de bouw van kleine betaalbare woningen die voor senioren en starters geschikt zijn, voort te zetten en de trend te blijven monitoren.

Relatie met andere thema's

- Stedenbouw en ruimtelijke kwaliteit; Monumenten, archeologie, cultuurhistorie
- Energie, Klimaat & Milieu; Energie
- Welzijn & maatschappelijke voorzieningen
- Landschap

Toenemende druk vanuit het Rijk op het huisvesten van spoedzoekers in sociale woningen.

Op Rijks- en provincie niveau worden er afspraken gemaakt over het opvangen van statushouders, mensen die uitstromen uit (zorg)instellingen en andere spoedzoekers. Hiermee wordt een claim gelegd op de bestaande Heemstede woningvoorraad. De (toekomstige) inwoners die komen uit bijvoorbeeld zorginstellingen hebben veelal recht op een sociale huurwoning, al dan niet met urgentie.

Het effect op de leefomgeving?

Hierdoor neemt de druk op sociale woningmarkt toe. Door het beperkte aantal sociale huurwoningen dat vrijkomt, is het moeilijk om te voldoen aan de taakstelling vanuit het Rijk om deze groep verspreid in de gemeente te huisvesten.

3.1 STEDENBOUW EN RUIMTELIJKE KWALITEIT

Wat is de opgave?

Bij de ontwikkeling van sociale huurwoningen is de (gespreide) huisvesting van spoedzoekers een blijvend punt van aandacht.

Relaties met andere thema's

- Welzijn & maatschappelijke voorzieningen
- Welzijn & maatschappelijke voorzieningen veiligheid
- Stedenbouw en ruimtelijke kwaliteit; Stedenbouw

Toenemende druk op de bestaande woningvoorraad, met name in het lage segment

In de gehele MRA is een woningbouwopgave van ruim 230.000 tot 2040. Ook is er een dringende behoefte aan woningbouwlocaties op de korte termijn. Dit uit zich ook in Heemstede door een wachttijd voor een gemiddelde huurwoning van 8 jaar. Een koopwoning in Heemstede is alleen beschikbaar aan de bovenkant van de markt.

Het effect op de leefomgeving?

Dit heeft consequenties voor de gewenste doorstroming (er zijn nauwelijks starters-woningen beschikbaar) en het onderhouden van een goed voorzieningenniveau. De verwachting is dat de huizenprijzen verder stijgen en wachtlijsten voor de sociale huurwoningen zullen oplopen.

Wat is de opgave?

De opgave is om voor elke doelgroep woningaanbod en een goedvoorzieningenniveau te houden, bijvoorbeeld door:

- gericht beleid in te zetten dat past bij de vraag van de woningmarkt.
- te bepalen of meer ruimte wordt geven om te bouwen.

Relatie met andere thema's

- Stedenbouw en ruimtelijke kwaliteit; Monumenten, archeologie, cultuurhistorie
- Energie, Klimaat & Milieu
- Welzijn & maatschappelijke voorzieningen
- Landschap

3.1 STEDENBOUW EN RUIMTELIJKE KWALITEIT

3.1.3 MONUMENTEN, ARCHEOLOGIE, CULTUURHISTORIE

De belangrijkste uitgangspunten voor ons cultureel erfgoed zijn het:

- behouden en beschermen van bestaande historische objecten en ensembles;
- faciliteren van een toekomstperspectief voor monumenten;
- behouden van en toegankelijk maken van archeologische vondsten en vindplaatsen;
- karakterbehoud van het dorp en oorspronkelijke leefomgevingen.

Ons cultureel erfgoed is beschreven. De omgeving van het cultureel erfgoed betrekken we bij ons beleid en we geven aanvullende actuele informatie. Ook moet gedacht worden om in het kader van de verduurzamingstaakstelling aan alternatieven op andere locaties dan het monument zelf te denken. Door deze handelwijze hebben monumenten een

toekomstperspectief, in bouwkundige, economische en functionele zin. Hierdoor blijft of ontstaat er een vitaal monumentenbestand waar zowel het algemene belang als het individuele belang mee is gediend.

Relevante regelgeving en beleid

- beleidslijnen van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE)
- Erfgoedverordening Heemstede 2017 (inclusief Archeologische waardenkaart)
- Welstandnota Heemstede 2016
- Provinciale Milieuverordening Noord-Holland

Relatie met andere thema's

- Stedenbouw en ruimtelijke kwaliteit; Stedenbouw
- Stedenbouw en ruimtelijke kwaliteit; wonen
- Energie, Klimaat & Milieu
- Economisch beleid & recreatie en toerisme
- Landschap

De Hartekamp: voorbeeld van een monument met bijbehorend terrein als context

3.1 STEDENBOUW EN RUIMTELIJKE KWALITEIT

Trends

Toenemende vraag naar herbestemming en verduurzaming van monumentale panden

Veel monumentale panden zoals kerken, landgoederen en boerderijen verliezen hun huidige functie, waardoor de behoefte ontstaat om voor deze panden een nieuwe functie te vinden. Tegelijkertijd is er een toenemende wens van eigenaren en gebruikers naar mogelijkheden om monumentale panden duurzamer en comfortabeler te gebruiken. Sommige ondernemers kiezen immers voor een kantoor met een monumentaal karakter.

Effect op de leefomgeving

Mede als gevolg van de strengere eisen voor dit soort panden worden de gebruiksmogelijkheden, waaronder de mogelijkheden voor verduurzaming, beperkt. Dit komt het behoud van de monumentale waarden en daarmee de ruimtelijke kwaliteit in het algemeen niet ten goede.

Opgave

Het opstellen van een toetsingskader dat de monumentale en cultuur-historische waarden van een pand borgt maar tegelijkertijd mogelijkheden biedt om panden (op een duurzame manier) te blijven gebruiken.

In het Ontwikkelperspectief voor de Binnenduinrand is een aantal spelregels ontwikkeld voor de inpassing van ruimtelijke ontwikkelingen, bijvoorbeeld op landgoederen, met behoud van de betrokken waarden van het betreffende gebied. Deze spelregels zijn hiervoor een goede aanzet.

Relaties met andere thema's

- Stedenbouw en ruimtelijke kwaliteit; Wonen
- Energie, Klimaat & Milieu
- Economisch beleid & recreatie en toerisme

3.2 ENERGIE, KLIMAAT & MILIEU

3.2.1 ENERGIE

Waarzet de gemeente Heemstede op in?

De gemeente Heemstede zet in op een volledig aardgasvrije gemeente in 2050. Nederland heeft dit afgesproken in Parijs in 2015. Alle landen ontwikkelen beleid om de opwarming van de aarde onder de 1,5 graden Celsius te houden. Dit heeft zich in Nederland vertaald in het Ontwerp Klimaatakkoord.

De gemeente heeft zich bovendien ten doel gesteld dat het gemeentelijke vastgoed in 2030 klimaatneutraal is, dit wordt uitgevoerd door middel van het Meerjaren Onderhoudsplan (MJOP). Voor het vastgoed als het gaat om primair onderwijs is een Integraal Huisvestingsplan (IHP) opgesteld. Ook hierin is de doelstelling voor klimaatneutraal, aardgasvrij en circulair opgenomen.

Klimaatakkoord en daaruit voortvloeiende afspraken in de Regionale Energiestrategie (RES)

Het klimaatakkoord zet in op verduurzaming van mobiliteit, landbouw, industrie, elektriciteit en de gebouwde omgeving. Deze afspraken zijn gemaakt aan de zogeheten Klimaat tafels met als doel uiteindelijk ten minste 49% CO₂ te besparen in 2030 ten opzichte van 1990.

De uitdaging om in heel Nederland 35 TWh aan duurzaam opgewekte stroom op land te realiseren heeft ook voor Heemstede consequenties. De huidige energiemix opgesteld voor Heemstede stelt dat er 10 windmolens en 87000 pv panelen nodig zijn voor de energievraag in Heemstede in 2050. Deze energiemix is onderhevig aan verandering afhankelijk van het voortschrijdend inzicht. Heemstede is onderdeel van de regio Noord-Holland Zuid en moet zo goed als mogelijk de opgave lokaal invullen. De beoogde locaties voor opwekking worden vastgelegd in de omgevingsvisie en omgevingsplan met de verplichting de opgave te realiseren.

Transitievisie warmte 2021 en werken naar aardgasvrij Heemstede in 2050

Niet alleen moet worden overgegaan naar duurzaam opgewekt elektra maar ook heeft iedere gemeente de regie gekregen op de uitfasering van aardgas in de gebouwde omgeving in 2050. Elke gemeente kiest op basis van technische, ruimtelijke, financiële en politieke overwegingen daarbij het eigen tempo om wijken aardgasvrij te maken. Dit wordt opgenomen in de transitievisie warmte. De transitievisie warmte wordt opgenomen in de omgevingsvisie en in het omgevingsplan. Ten minste iedere 5 jaar wordt de transitievisie warmte herzien en aangepast aan de laatste vooral technische ontwikkelingen. Hier moet rekening meer worden gehouden door ruimte te reserveren voor de warmtetransitie in het omgevingsplan.

Heemstede aardgasvrij in 2050

3.2 ENERGIE, KLIMAAT & MILIEU

Waternet is in de gemeente Heemstede voor de RES regio een unieke partner. Op dit moment wordt onderzocht of de Watertransportmaatschappij Rijn Kennemerland (WRK) leiding in combinatie met restwarmte uit datacenters voor Heemstede een goed alternatief is voor een warmtenet in Heemstede. Dit is een mogelijke alternatief voor aardgas als warmtebron voor ongeveer 85% van de huishoudens in Heemstede. In de omgevingsvisie moet hiervoor ruimte worden gereserveerd zoals bijvoorbeeld een station waar het piekvermogen wordt verwarmd.

Nationaal grondstoffenakkoord en maatschappelijk verantwoord inkoopbeleid

In het Nationaal Grondstoffenakkoord zijn afspraken gemaakt om in het kader van de groeiende bevolking en welvaart en de afnemende hoeveelheid grondstoffen ingezet wordt op de circulaire economie. Deze draagt zo ook bij aan het reduceren van CO₂. Heemstede is voorstander van maatschappelijk verantwoord ondernemen en in de omgevingsvisie kan ruimte worden gegeven aan de lokale circulaire economie. Dit heeft invloed op de inrichting van de openbare ruimte als het gaat om kleinschalige lokale circulaire productie.

Relevante beleidsstukken

- VN Klimaatakkoord Parijs 2017 (ondertekend door 192 landen)
- Energieakkoord SER 2013 Nederland
- Ontwerp Klimaatakkoord 2018 Nederland
- Nota Duurzaamheid 2016 – 2020 Heemstede
- Provinciale Omgevingsvisie NH 2050
- Regionale Energiestrategie (RES) Noord-Holland Zuid (nog op te stellen)
- Transitievisie Warmte 2021 voor Heemstede (nog op te stellen)
- Nota duurzaamheid 2020 – 2024 (nog op te stellen)
- Nationaal grondstoffenakkoord 2050 Nederland
- Bouwbesluit (versie november 2018)

Relatie beleid met andere thema's

- Stedenbouw en ruimtelijke kwaliteit; Stedenbouw (Bestemmingsplannen, Welstandsnota Heemstede en Bouwverordening/Bouwbesluit)
- Mobiliteit: (OV Toekomstbeeld 2040 en Regionale bereikbaarheidsvisie.)
- Landschap: (Leidraad Landschap en Cultuurhistorie NH, Ontwikkelperspectief Binnenduinrand, Groenbeleidsplan Heemstede en Verordening kabels en leidingen)
- Welzijn en maatschappelijke voorzieningen: (Luchtkwaliteit, geluidhinder en dergelijke en sociale cohesie door gezamenlijke aanpak energietransitie.)

Trends

Toenemende vraag naar elektriciteit

De toename van elektrisch rijden en het toepassen van vervangende technologieën als gevolg van de geplande uiffasering van aardgas (warmtepompen en elektrisch koken) zorgen voor een toenemende vraag naar duurzaam opgewekte elektriciteit.

Effect op onze leefomgeving

Het effect hier van is:

- meer zonnepanelen, windmolens, etc.
- meer laadpalen voor elektrische auto's en andere voorzieningen
- meer ondergrondse infrastructuur (kabels en leidingen)

Opgave

De opgave is ruimte geven voor deze alternatieven van duurzame elektriciteit waarbij het effect op de leefomgeving in ogenschouw moet worden genomen. Ook de organisatie van (ondergrondse) infrastructuur is een belangrijk aandachtspunt.

3.2 ENERGIE, KLIMAAT & MILIEU

Toenemende onzekerheid door transitie van aardgas naar andere warmtebronnen

De feiten en cijfers over de energietransitie, die in het kader van de voorbereiding van de Regionale Energie Strategie (RES) beschikbaar zijn gekomen, wijzen uit dat het voor deze regio van groot belang is om naast elektriciteit naar andere warmtebronnen te zoeken. Welke warmtebronnen dat voor Heemstede moeten zijn, is op dit moment nog onduidelijk.

Effect op de leefomgeving

De energietransitie, waaronder de warmtetransitie heeft een forse impact op algehele leefomgeving van de inwoners van Heemstede. Hiervoor zal ruimte moeten worden gereserveerd. En dan gaat het niet alleen om ruimte voor de te treffen voorzieningen zelf, maar ook om de daarvoor benodigde zaken als opslagruimte en bovengrondse en ondergrondse infrastructuur. Hierdoor kunnen bijvoorbeeld landschappelijke en cultuurhistorische waarden in het geding komen. Daarnaast bestaat er bij de inwoners veel onduidelijkheid over wat het voor hen betekent in voorzieningen en kosten.

Opgave

Als we de kwaliteit van de fysieke leefomgeving willen borgen, moeten er heldere keuzes worden gemaakt, bijvoorbeeld als het gaat om de afweging tussen energietransitie en het behoud van de landschappelijke waarden (zie paragraaf 3.4.1).

Kansen om de opgaven voor bijvoorbeeld mobiliteit, klimaatadaptatie en energietransitie in samenhang met elkaar op te lossen moeten waar mogelijk worden benut. Het is van groot belang dat blijvend wordt gezocht naar alternatieve bronnen en innovatieve oplossingen. Ook verdergaande energiebesparing door gemeente, bedrijven en organisaties en inwoners is essentieel, alle energie die wordt bespaard hoeft niet alternatief te worden opgewekt. Daarbij is open heldere communicatie met inwoners en belanghebbenden is essentieel.

Relatie met andere thema's

- Stedenbouw en ruimtelijke kwaliteit; *Stedenbouw: Ruimte bieden bij stedenbouw voor zonnepanelen, warmtepompen, e-laadpalen, meer groen op daken en gevels en meer groen in de openbare ruimte.*
- Mobiliteit: *Meer e-laadpalen, meer deelauto's en daardoor wellicht minder auto's in de openbare ruimte, ruimte voor duurzaam openbaar vervoer.*
- Stedenbouw en ruimtelijke kwaliteit; *Wonen*
- Welzijn & maatschappelijke voorzieningen; *veiligheid: meer elektrificatie van de woonomgeving vraagt om andere vorm van brandveiligheid. Meer groen in de woonomgeving leidt tot gezondere lucht.*
- Landschap: *Windmolens, pv panelen, e-laadstructuur, groene daken en gevels hebben invloed op het landschap.*
- Welzijn en maatschappelijke voorzieningen: *Houtstook als alternatieve warmtebron en gezondheid. Elektrificatie in de leefomgeving en (brand) veiligheid, groen en gezondheid, luchtkwaliteit door fijnstof en dergelijke.*

3.2 ENERGIE, KLIMAAT & MILIEU

3.2.2 WATER

De gemeente zet in op de algemene doelen van rioolbeheer, de bescherming van de volksgezondheid, handhaving van een goede en een gezonde leefomgeving, beschermen van natuur en milieu. We willen kunnen genieten van gezond oppervlaktewater, waarlangs en waarop fijn gerecreëerd kan worden. We zetten er op in dat woningen en trottoirs vrij blijven van water in een zwaar weer situatie en dat ontsluitingswegen en wegen nabij zorginstellingen begaanbaar blijven.

De belangrijkste uitgangspunten voor het onderdeel Waterketen zijn:

- Handelen in het belang van de volksgezondheid;
- Zorgen voor een doelmatige inzameling en transport van stedelijk afvalwater;
- Zorgen voor een doelmatige inzameling en verwerking van overtollig hemelwater;
- Zorgen dat (voor zover mogelijk) het grondwater de bestemming van een gebied niet structureel belemmert;
- De zorgplicht voor het duurzaam veiligstellen van de openbare drinkwatervoorziening;
- Maatschappelijke ontwrichting en schade aan gebouwen en hoofdinfrastructuur als gevolg van

waterschade zoveel mogelijk beperken;

- Zorgen dat droogteschade aan openbaar groen, natuur en landbouw wordt beperkt.;
- Wij en onze inwoners en bedrijven weten wat ze moeten doen bij een (dreigende) calamiteit;
- Gebruik maken van technische ontwikkelingen;
- Een goede positionering van de gemeenten binnen het regionale samenwerkingsverband Samenwerken in de Waterketen en binnen de MRA.

Relevante regelgeving en beleid

- Waterwet 2018
- Gemeentelijk Rioleringsplan Heemstede en Bloemendaal 2017-2021
- Grondwaterbeleidsplan Bloemendaal-Heemstede 2016
- Waterbeheerplan Hoogheemraadschap van Rijnland 2016-2021
- Watervisie provincie Noord-Holland 2021
- Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie 2018
- Relatie met andere thema's
- Landschap
- Stedenbouw en ruimtelijke kwaliteit; Stedenbouw
- Welzijn & maatschappelijke voorzieningen
- Mobiliteit

Gezond oppervlaktewater een must

GEMEENTELIJK RIOLERINGSPLAN

Wateroverlast op straat

Gidsprincipes, handvatten voor toekomstig waterbeheer

De gidsprincipes beschrijven hoe we in de toekomst idealiter willen omgaan met hemelwater, grondwater en afvalwater. Voor nieuwbouw proberen we die ideale situatie steeds meer te benaderen op basis van de stand van de techniek. In de bestaande stad bestaat die ideale situatie natuurlijk niet. De voorzieningen, zoals riolering en zuiveringsinstallatie zijn nog steeds nodig en lang niet afgeschreven. Toch bieden de gidsprincipes ons de juiste handelingsperspectieven om die ideale situatie iets dichterbij te brengen. We doen dat door o.a. het regenwater zoveel mogelijk lokaal te verwerken als daar ruimte voor is, bouwpeilen af te stemmen op een neutrale waterhuishouding en op de rioolwaterzuivering energie en grondstoffen uit het afvalwater terug te winnen.

We integreren water op een slimme manier in de openbare ruimte

Om toenemende extreme buien op te kunnen vangen zouden we de buisdiameters van ons huidig ondergrondse afvoerstelsel moeten blijven verruimen. Dat is te kostbaar en niet persé noodzakelijk.

We zorgen daarom dat bovengrondse berging, afstroming en infiltratie beter worden benut. Daarnaast willen we regenwater tijdens extreme neerslag bovengronds afvoeren naar laaggelegen plekken waar het geen kwaad kan. Op deze manier beperken we de kosten van de ondergrondse infrastructuur. Op plaatsen waar we het regenwater tijdelijk parkeren, moeten de gebruikers van de openbare ruimte even wachten tot het water alsnog kan worden afgevoerd of in de bodem wegzakt.

We spreiden de belasting op het systeem

We vangen het hemelwater op daar waar het valt en spreiden zo de druk op het systeem. We zetten groene daken en water passerende verharding in op plaatsen waar dit praktisch en financieel haalbaar is. In bouwplannen zorgen we dat er voldoende hoogteverschil is om water bovengronds af te voeren en stemmen de bouwpeilen af op extreme neerslag.

3.2 ENERGIE, KLIMAAT & MILIEU

Omgang met hemelwater op je eigen perceel (Bron: Rioned)

We mengen niet onnodig schoon water met vuil water

Door schone en vuile stromen zoveel mogelijk gescheiden te houden kunnen we het schone water benutten voor de leefomgeving en het vuile water voor terugwinning van energie en grondstoffen.

We zien afvalwater als bron van energie en grondstoffen

We zamelen afvalwater op een effectieve manier in. Het temperatuurverschil van het afvalwater gebruiken we om riothermie te winnen.

Dit betekent dat we zoveel mogelijk thermische energie terughalen uit het systeem, bijvoorbeeld door douchewarmte-wisselaars. Daarnaast halen we nuttige stoffen als fosfaat, alginaat en cellulose uit het afvalwater en toiletpapier. Deze stoffen hergebruiken we, bijvoorbeeld als meststoffen in de landbouw of bio plastics. Met het sluiten van de energiekringloop en grondstoffenkringloop groeien we richting zelfvoorzienend en maken we efficiënt gebruik van onze eigen middelen.

Routekaart afvalwaterketen bebouwde omgeving (Bron: Visiebrochure Afvalwaterketen tot 2030)

3.2 ENERGIE, KLIMAAT & MILIEU

Trends

Klimaatverandering

De gemiddelde temperatuur op aarde stijgt. In het klimaatakkoord van Parijs (2015) is als streefdoel afgesproken om de temperatuurstijging te beperken tot 1,5 graad Celsius. Of dit voldoende is om ingrijpende klimaatverandering te verhinderen, moeten we afwachten. Vooralsnog lijkt het erop dat we in Nederland vooral te maken krijgen met meer extreme weertypen, zoals langere droge perioden afgewisseld met heftiger neerslag: meer regen in korte tijd.

We merken dat mensen zich meer bewust zijn dat ze deel uitmaken van de natuurlijke leefomgeving. Ze realiseren zich dat de huidige levenswijze niet duurzaam is. Veel plaatsen in Nederland hebben te kampen met ernstige wateroverlast. Klimaatverandering krijgt een gezicht.

De wereld om ons heen verandert en de ruimtelijke inrichting verandert voortdurend mee. Nu de ontwikkeling van nieuwe gebieden met grootschalige woningbouw in de afgelopen decennia sterk is afgenomen, zit de uitdaging vooral in de bestaande gebouwde omgeving. Daar moeten transitieplekken worden gemaakt. Bij het doelmatig verwerken van neerslag speelt de inrichting van de openbare ruimte een belangrijke rol. Kleine ingrepen in de bovengrondse inrichting kunnen hoge investeringen in ondergrondse infrastructuur voorkomen. Overtollig regenwater moeten we tijdelijk vasthouden of afvoeren naar plekken waar het geen overlast veroorzaakt. Verkeersdrempels blijken dan soms onverwachte obstakels in de afstroming van

regenwater. Daartegenover kan het straatprofiel tussen de stoepanden een uitstekende opslagplaats van regenwater zijn. Kwetsbare voorzieningen kunnen worden beschermd door ze net iets hoger te leggen dan de omgeving. De terpengedachte keert terug.

Effect op de leefomgeving

Heftiger regenbuien stellen nieuwe eisen aan onze waterberging en afwatering. In bebouwde gebieden is de kans op wateroverlast relatief groot: water sijpelt daar snel naar de riolering, die moeite heeft het tempo bij te houden. Een omgeving met meer groen (in de openbare ruimte, in tuinen en op daken), en met meer waterberging kan wateroverlast helpen verminderen. Dit groen kan ook de overlast van een ander effect van klimaatverandering helpen tegengaan: hittestress. Dit fenomeen doet zich vooral voor in de dichter bebouwde (versteende) gebieden. Daar loopt de temperatuur in de zomer hoger op dan elders. Voor mensen met een kwetsbare gezondheid en ouderen levert dat risico's op.

De langere droge periodes, die ook bij klimaatverandering lijken te horen, leveren weer andere risico's op, bijvoorbeeld voor fundaties van woningen. Door uitdroging van veenlagen kunnen woningen verzakken.

Onze drinkwaterpartners krijgen een opgave om voldoende drinkwater op voorraad te hebben om perioden met extreme droogte te overbruggen. Deze perioden komen naar verwachting steeds vaker voor. De zoektocht naar nieuwe bronnen heeft ook mogelijke gevolgen voor de lokale grondwaterstanden.

3.2 ENERGIE, KLIMAAT & MILIEU

Wateropvang en -verwerking in de gebouwde omgeving

Opgave

Onze gebouwde omgeving zo aanpassen dat deze meer water kan opvangen en verwerken. Dat vergt inspanningen van het waterschap, gemeenten, burgers en bedrijven, met kleine en grote ingrepen, variërend van het verwijderen van bestrating uit tuinen tot grootschalige bovengrondse waterberging en verbeterde afwatering. Zulke ingrepen kunnen ook hittestress helpen voorkomen, vooral wanneer we meer groen toevoegen. Daarnaast kunnen deze

ingrepen de drinkwaterbedrijven ook helpen om drinkwaterleidingen koeler te houden, zodat iedereen kan beschikken over drinkwater van voldoende kwaliteit ook op momenten met extreme hitte. Deze ingrepen passen in een beleid van verduurzaming van onze leefomgeving. Daarnaast wordt samenwerking met de partners steeds belangrijker. Om de toekomstige ontwikkelingen het hoofd te kunnen bieden is een integrale benadering van problemen en oplossings-richtingen van belang.

3.2 ENERGIE, KLIMAAT & MILIEU

3.2.3 BODEM

Om hergebruik van grond binnen acht gemeenten in het werkgebied van Omgevingsdienst IJmond eenvoudig en eenduidig te regelen, heeft de Omgevingsdienst IJmond (hierna Omgevingsdienst genoemd) een regionale bodemkwaliteitskaart opgesteld. Deze kaart geeft de gebiedseigen bodemkwaliteit weer en geeft aan waar welke kwaliteit grond mag worden toegepast.

Doel van dit bodembeleid is om binnen de randvoorwaarden het hergebruik van grond zoveel te stimuleren zonder daarmee de duurzame eigenschappen van die bodem te belemmeren. De gemeente Heemstede volgt bij het grondstromenbeleid het landelijke, generieke kader van het Besluit bodemkwaliteit. Op een aantal plekken is afwijken van dit algemene beleid mogelijk om gebiedspecifiek beleid op te stellen. Dit wil zeggen dat er afwegingen zijn gemaakt tussen behoud van bodemkwaliteit enerzijds en de risico's voor lokale verslechtering van de bodem anderzijds.

Het gebiedspecifieke beleid is erop gericht dat op een groter gebiedsniveau de uiteindelijke bodemkwaliteit gelijk blijft. Dit noemen we het 'standstill-principe'. Lokale verschuivingen van de bodembelasting zijn toegestaan, er wordt echter geen nieuwe bodembelasting gecreëerd. Het gebied waarbinnen verschuivingen van de bodemkwaliteit mogelijk zijn noemen we 'beheergebied'.

Met dit beleid is hergebruik in het beheergebied eenvoudiger, duurzamer en eenduidig te handhaven. Dit zorgt op termijn voor lagere maatschappelijke kosten die samenhangen met het nuttig hergebruik van grond en bagger.

Relevante regelgeving en beleid

- Wet bodembescherming
- Bodemkwaliteitskaart 2016
- Nota bodembeheer regio IJmond 2016

Relatie met andere thema's

- Stedenbouw en ruimtelijke kwaliteit; Stedenbouw
- Energie, Klimaat & Milieu
- Welzijn en maatschappelijke voorzieningen.

TRANSITIE IN BODEMBELEID ONDER DE OMGEVINGSWET

Binnen de VNG is ambtelijk en bestuurlijk onderkend dat het belangrijk is om de ondergrond te betrekken bij het oplossen van maatschappelijke opgaven. Het moment om dat te doen is bij het opstellen van de Omgevingsvisie in het kader van de invoering en implementatie van de Omgevingswet. De commissie Milieu, Energie en Mobiliteit van de VNG heeft de ambitie uitgesproken dat in 2021 elke gemeente in haar Omgevingsvisie heeft beschreven wat de bijdrage van bodem en ondergrond aan maatschappelijke opgaven kan zijn.

Regioprojecten

Het uitvoeringsprogramma Bodem en Ondergrond 1 zet zich in om regio's te begeleiden bij de opstelling van (gemeentelijke en provinciale) omgevingsvisies. Dit project wordt uitgevoerd door IenW en VNG. Deltares wordt daarbij door middel van zogenaamde regioprojecten ingezet om kennis over bodem en ondergrond te leveren.

Heemstede moet een dergelijk regioproject nog gaan uitvoeren. Doel van dit project is te bepalen voor welke bodem en ondergrondaspecten je iets moet gaan regelen, zowel op korte als op langere termijn. Het doel is niet om alle ondergrondaspecten in kaart te brengen, maar die onderwerpen te identificeren die uitgewerkt moeten worden in de Omgevingsvisie.

Maatschappelijke opgaven zijn uitgangspunt

Maatschappelijke opgaven zijn bijvoorbeeld de kwaliteit van de leefomgeving, energietransitie, klimaatbestendige stad, voedselvoorziening en watervoorziening. De ondergrond kan benut worden om (gedeeltelijk) deze opgaven aan te pakken. Denk bijvoorbeeld aan aardwarmte-winning, koude-warmte opslag ten behoeve van de duurzame energietransitie, het afvoeren van regenwater met het oog op klimaatveranderingen en het winnen van drinkwater in het kader van duurzame zoetwatervoorziening. Daarnaast kunnen in de ondergrond processen werkzaam zijn die de invulling van maatschappelijke opgaven beperken als ze niet worden aangepakt, zoals verzilting, bodemdaling en verontreiniging.

Voor Heemstede is het van belang om de kwaliteit van de bodem in kaart te brengen. Vervolgens kan worden bepaald op welke wijze de bodem een bijdrage/rol kan spelen bij het beheersen van maatschappelijke opgaven en ontwikkelingen.

3.2 ENERGIE, KLIMAAT & MILIEU

3.2.4 GELUID

Geluid heeft grote invloed op de kwaliteit van de fysieke leefomgeving. We genieten ervan, bijvoorbeeld van muziek of een gesprek. Anderzijds ergeren we ons aan geluid, bijvoorbeeld aan verkeer of bedrijvigheid. Bovendien maakt teveel geluid ziek.

De gemeente Heemstede voert de wet Geluidhinder uit. De kern van de wet is dat geluidsgevoelige bestemmingen, worden beschermd tegen geluidhinder als gevolg van wegverkeer, spoorwegen en industrie. Het beschermen van bijvoorbeeld het woonmilieu gebeurt aan de hand van vastgestelde zoneringen.

De belangrijkste geluidsbronnen die in de Wet geluidhinder worden geregeld zijn industrielawaai, wegverkeerslawaai en spoorweglawaai, maar ook evenementen en horeca zijn belangrijke geluidsbronnen. Met de komende energietransitie zijn er ook nieuwe geluidsbronnen die een rol gaan spelen zoals windmolens.

Om de schadelijke gevolgen van omgevingslawaai te bestrijden, worden volgens de Richtlijn omgevingslawaai de volgende instrumenten toegepast:

- Inventariseren van de blootstelling aan omgevingslawaai door middel van geluidsbelastingkaarten voor het peiljaar 2016.
- Vaststellen van actieplannen om omgevingslawaai te voorkomen en/of te beperken. De plannen moeten vooral gericht zijn op plaatsen waar hoge blootstellingsniveaus schadelijke effecten kunnen hebben voor de gezondheid van de mens. Ook moeten ze een goede geluidskwaliteit handhaven.
- Voorlichten van het publiek over omgevingslawaai en de effecten daarvan; daarbij hoort het publiceren van de geluidsbelastingkaarten en het houden van inspraak over de actieplannen.

Relevante regelgeving en beleid

- Wet geluidhinder 2017
- Ontwerp-Actieplan Geluid 2018-2023 Gemeente Heemstede
- Nota duurzaamheid 2016-2020 Gemeente Heemstede
- Besluit Kwaliteit Leefomgeving (Bkl) 2018

Relatie met andere thema's

- Mobiliteit
- Landschap
- Economisch beleid & recreatie en toerisme
- Energie, Klimaat & Milieu
- Welzijn & maatschappelijke voorzieningen

NIEUWE MOGELIJKHEDEN VOOR WETGEVING GELUID

Als milieuaspect speelt geluid vooral een lokale rol. Daarom is de aanvaardbaarheid van geluid onder de Omgevingswet (Ow) vooral aan Heemstede zelf. Met het omgevingsplan bepaalt de gemeente straks voor elke locatie de gewenste geluidskwaliteit. De bescherming van geluidgevoelige gebouwen tegen geluid van bedrijven staat dan dus niet meer opgenomen in de algemene rijksregels (zoals nu in het Activiteitenbesluit). Dit staat in het omgevingsplan.

Het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl) biedt mogelijkheden voor maatwerk op het gebied van geluidsnormen. Met gebied specifieke regels voor activiteiten kan Heemstede variëren in de gewenste akoestische kwaliteit voor zover dat daar wenselijk en aanvaardbaar is. De gebied specifieke regels in het omgevingsplan kunnen zo bijdragen aan de realisatie van de gemeentelijke visie en ambities ten aanzien van geluid én gezondheid.

Het gaat om geluid van lokale wegen, industrieterreinen en bedrijfsmatige activiteiten/ activiteiten anders dan wonen. Het Bkl geeft voor al deze bronnen een standaard waarde, waarvan gemotiveerd kan worden afgeweken. Daarnaast geeft het Bkl voor o.a. (spoor)wegen een grenswaarde die als harde grens dient, waarvan enkel bij uitzondering of in aangegeven gevallen kan worden afgeweken. Van de binnen waarde, zoals genoemd in het Bkl, kan niet worden afgeweken. Met deze systematiek heeft de gemeente invloed op het akoestische klimaat. Het verhogen of verlagen van het toegestane geluid afkomstig van bedrijven heeft invloed op het vestigingsklimaat voor ondernemers.

Een belangrijke wijziging is dat gemeente een basisgeluidemissie voor lokale wegen moeten vaststellen en dat deze geluidbelasting gemonitord moet worden. Bij een (grote) toename ten opzichte van de basisgeluidsemisatie moet de gemeente afwegen of er maatregelen genomen gaan worden. Als de grenswaarde wordt overschreden moeten er maatregelen genomen worden. Hoe rigide de gemeente de basisgeluidsbelasting vastlegt, is een lokale afweging.

De belangrijkste opgave voor de gemeente is om, samen met de Omgevingsdienst, te bepalen of er situaties zijn die vragen om andere waarde dan de standaard waarde. Deze opgave richt zich vooral op bedrijfsmatige activiteiten. Daarnaast zal de basisgeluidsbelasting (voor wegen) in kaart gebracht moeten worden, de gemeente kan hiervoor gebruik gemaakt worden van de EU-geluidbelastingskaarten. Vervolgens moet de gemeente afwegen hoe rigide deze basisgeluidsbelasting wordt vastgelegd. Dit kan als omgevingswaarde in het omgevingsplan met een resultaat- of inspanningsverplichting waarbij een toename in geluidsbelasting niet of beperkt is toegestaan. Ook kan de gemeente kiezen om de basisgeluidsbelasting niet als omgevingswaarde op te nemen maar te monitoren en maatregelen aftewegen op het moment van een (grote) toename in geluidemissie .

3.2 ENERGIE, KLIMAAT & MILIEU

3.2.5 LUCHTKWALITEIT

Waarzet de gemeente op in?

Schone lucht is goed voor de gezondheid. De luchtkwaliteit in Heemstede voldoet aan de normen uit de Wet Luchtkwaliteit. Dit wordt jaarlijks gemonitord door het Ministerie van I&M. Lucht die voldoet aan de wettelijke normen is echter nog niet automatisch gezond. Het beleid van Heemstede is om de luchtkwaliteit verder dan de norm te verbeteren. Bij luchtkwaliteit zijn naast het Ministerie van I&M, de GGD en de provincie Noord-Holland betrokken. De GGD is als medisch adviseur betrokken. De provincie stimuleert gemeenten en bedrijven om maatregelen te nemen die de luchtkwaliteit verbeteren.

De kwaliteit van de lucht wordt beïnvloed door gemotoriseerd vervoer, bedrijven en grootschalige woningbouwplannen, dat wil zeggen plannen met meer dan 1.500 woningen. Deze invloed reikt zowel binnen de gemeentegrenzen als ver daarbuiten. In Heemstede is geen sprake van sterk luchtverontreinigende bedrijven en grootschalige woningbouw. Wij richten ons daarom op het verduurzamen van het vervoer door bijvoorbeeld het stimuleren van het rijden op aardgas en elektra, het verbeteren van de verkeersdoorstroming en het weren van luchtverontreinigende bedrijven. De gemeente heeft de verbetering van de luchtkwaliteit al enige jaren geleden ingezet.

Relevante regelgeving en beleid

- Regionale Nota Gezondheidsbeleid Veiligheidsregio Kennemerland 2017-2020
- Nationaal Preventie akkoord 2018
- Schone Lucht Akkoord (SLA) 2018
- Nota duurzaamheid 2016-2020 Gemeente Heemstede
- Wet luchtkwaliteit

Relatie met andere thema's

- Welzijn & maatschappelijke voorzieningen; gezondheid
- Mobiliteit

Trends

Toenemende druk op de luchtkwaliteit

De luchtkwaliteit in Heemstede komt de komende jaren onderdruk te staan. Dit komt deels door de toenemende mobiliteit, maar ook door de toename van het gebruik van biomassa, zoals bijvoorbeeld in openhaarden en pellet kachels.

Effect op de leefomgeving

Dit betekent meer emissies van fijnstof en stikstofdioxide en daarmee een daling van de luchtkwaliteit. Dit zal een groter zorglast leggen op de bevolking, zeker in verband met de vergrijzing.

Opgave

Het spreekt voor zich dat elke gemeente streeft naar zo min mogelijke luchtvervuiling en fijnstof. De gemeente kan zich ervoor inzetten om meer te reguleren op het gebied van luchtkwaliteit. Bijvoorbeeld door houtkachels in nieuwe woningen te verbieden en geen subsidies te verlenen aan palletkachels of andere manieren van houtstook. Ook bewustwording van bewoners kan hieraan bijdragen. Om de luchtkwaliteit verder te verbeteren, kan gemotoriseerd verkeer teruggedrongen worden door bijvoorbeeld; parkeerbeleid aan te passen, fietsen en wandelen meer te promoten, en autovrij wonen te stimuleren. Het overige gemotoriseerde verkeer kan vervolgens schoner en stiller gemaakt worden.

3.2 ENERGIE, KLIMAAT & MILIEU

Het binnenklimaat van woningen wordt steeds belangrijker

Mensen zijn veel in gebouwen, circa 70% van de tijd brengen mensen door in hun eigen woning. Door energiezuinig bouwen neemt de luchtdichtheid van woningen toe.

Effect op de leefomgeving

In veel gebouwen is de 'binnenlucht' daardoor vuiler dan de buitenlucht. Dit heeft invloed op gezondheid, welbevinden en prestaties van inwoners.

Opgave

Daarom is het voor iedereen belangrijk dat het binnenklimaat prettig en gezond is en worden ventilatievoorzieningen en ventilatiegedrag steeds belangrijker voor de kwaliteit van het binnenmilieu.

Gemeenten mogen hogere (kwaliteits-)ambities stellen dan het Bouwbesluit, als deze samen met eigenaren en/of ontwikkelaars worden ingevuld. Ook kan er beleid worden opgesteld om nieuwe gebouwen te plaatsen op plekken waar de luchtkwaliteit zo goed mogelijk is, of om meer groen aan te leggen op de grond, het dak en de gevel van gebouwen.

3.3 MOBILITEIT

3.3 MOBILITEIT

De gemeente zet in op een goede veilige verkeersafwikkeling voor inwoners en bezoekers en het terugdringen van hinder en overlast van (doorgaand) gemotoriseerd verkeer. Als gemeente in de regio Zuid-Kennemerland zijn we goed bereikbaar. Doorgaand autoverkeer leiden we zo veel mogelijk om de gemeente en - afhankelijk van de bestemming - om de regio heen. We willen mensen verleiden gebruik te maken van duurzame mobiliteitsvormen zoals fietsen, lopen, rijden met openbaar vervoer en met schone auto's. We zetten daarbij in op een fijnmazig netwerk voor langzaam verkeer (fiets en voetganger).

In 2011 is een gezamenlijke regionale visie opgesteld. Hierin zitten projecten die de bereikbaarheid van de regio verbeteren. Dit zijn onder meer projecten op het gebied van fietspaden, uitbreiding van fietsparkeerplaatsen bij stations, dynamisch verkeersmanagement en routing van verkeersstromen over gewenste routes, versterken van het openbaar vervoer en bereikbaarheid met de auto. In 2013 is gestart met een regionaal mobiliteitsfonds; het fonds dient ter (mede-)financiering van projecten in een viertal samenhangende programma's (fiets, openbaar vervoer, auto/infrastructuur en verkeersmanagement). Momenteel wordt gewerkt aan een herijking van de visie en gepland is om deze in 2020 aan de raden ter besluitvorming voor te leggen.

Uitgangspunten

- Regionale samenwerking met omliggende gemeentes in de GR Bereikbaarheid Zuid-Kennemerland;
- Draagvlak en communicatie van verkeersoplossingen.
- Technologische innovaties met elektrische auto's en bussen.
- Aanhaken op toekomstige ontwikkelingen op het gebied van Smart Mobility.
- Een goede positionering van de gemeente binnen de MRA.

Bereikbaarheidsvisie Zuid-Kennemerland

3.3 MOBILITEIT

In 2011 is een gezamenlijke regionale visie opgesteld. Hieronder vallen projecten die de bereikbaarheid van de regio verbeteren. Dit zijn onder meer:

- projecten op het gebied van fietspaden
- uitbreiding van fietsparkeerplaatsen bij stations
- dynamisch verkeersmanagement en de indeling van verkeersstromen over gewenste routes
- versterken van het openbaar vervoer en bereikbaarheid met de auto.

In 2013 is gestart met een regionaal mobiliteitsfonds. Het fonds is voor (mede-)financiering van projecten in vier samenhangende programma's:

- fiets
- openbaar vervoer
- auto/infrastructuur
- verkeersmanagement

Op dit moment herijken we deze regionale visie. In 2020 leggen we deze aan de raden ter besluitvorming voor.

Relevante regelgeving en beleid

- Provinciale omgevingsvisie NH2050
- Regionale bereikbaarheidsvisie
- Bestemmingsplannen
- Nota Parkeernormen Heemstede 2010
- OV Toekomstbeeld 2040
- Ontwikkelperspectief Binnenduinrand (vast te stellen 2019)
- Actieplan Aanpak Verkeersdruk Heemstede

Relatie met andere thema's

- Landschap
- Economisch beleid & recreatie en toerisme
- Stedenbouw en ruimtelijke kwaliteit; Stedenbouw
- Welzijn & maatschappelijke voorzieningen
- Energie, Klimaat & Milieu

Trends

Mobiliteit blijft groeien

De behoefte aan mobiliteit neemt al decennia lang toe en de verwachting is dat deze groei in de regio Zuid-Kennemerland doorzet. Dat komt onder meer door woningbouw in Zuid-Kennemerland en in de omliggende gemeenten (Haarlemmermeer en Bollenstreek), meer evenementen, een toenemende recreatiedruk in de kuststrook en een vergrijzende bevolking met ouderen die langer mobiel blijven.

Effect op de leefomgeving

De effecten van meer verkeer zullen mensen echter in een bredere maatschappelijke context als negatief ervaren, met name door de beperkte verkeerdoorstroming, geluidsoverlast en de aantasting van de luchtkwaliteit.

Opgave

Onze opgave is het realiseren van een goede bereikbaarheid met zo min mogelijk overlast voor onze inwoners en zonder schadelijke aantasting van de omgeving en het landschap. Het is zaak dat we het al vastgestelde beleid hier continueren (zie hierboven). Verder is het belangrijk om de OV-knooppunten, zoals het station Heemstede-Aerdenhout, te versterken.

3.3 MOBILITEIT

Verkeersdruk in Heemstede

Ov-knooppunt Heemstede-Aerdenhout: fietsparkeren

Ov-knooppunt Heemstede-Aerdenhout: busstation

Technologische ontwikkelingen helpen ons vooruit maar brengen ook onzekerheden met zich mee

In de komende jaren is er sprake van veranderende technologische ontwikkelingen, die een impuls kunnen geven aan het behalen van doelstellingen op het gebied van de energietransitie en het opvangen en faciliteren van de groeiende (duurzame) mobiliteit. Nieuwe technologie brengt echter ook tal van onzekerheden met zich mee, zoals een toename van elektrische en zelfrijdende voertuigen, een onzeker eindbeeld van de laadstructuur voor elektrische auto's (en de rol van de gemeenten daarin) en de gevolgen voor het particuliere autobezit.

Effect op de leefomgeving

De opkomst van elektrisch rijden leidt tot minder geluidshinder en minder emissies. Dat kan ertoe leiden dat de (milieu-)belemmeringen van het verkeer minder zwaar gaan wegen in plannen voor bijvoorbeeld woningbouw of natuurontwikkeling, die daardoor meer ruimte krijgen.

Opgave

Het is duidelijk dat deze technologieën vragen om aanpassingen zoals de vormgeving van wegen die geschikt zijn voor zelfrijdende auto's of het aanleggen van een openbare oplaadstructuur. De opgave is om deze ontwikkelingen te monitoren en waar mogelijk op een goede manier in te passen in de leefomgeving.

3.4 LANDSCHAP

3.4.1 NATUUR EN LANDSCHAP

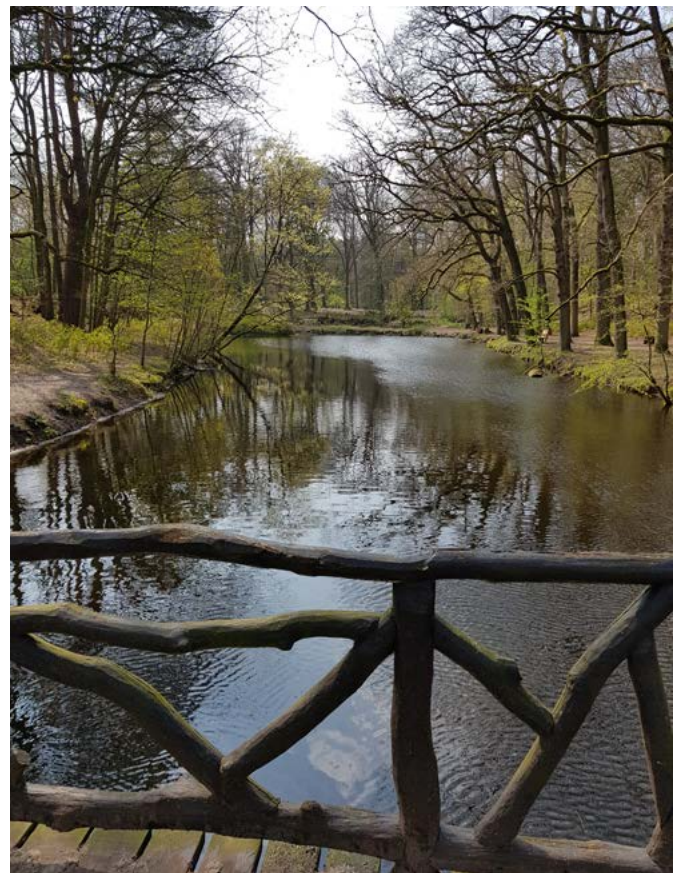
Wat wil de gemeente en waarom?

Binnen Heemstede liggen verschillende grote groene natuurgebieden. Een aanzienlijk deel van deze gebieden binnen de gemeente is ontstaan vanuit de cultuurhistorisch waardevolle buitenplaatsen en landgoederen. Delen zijn aangemerkt als waardevol op basis van de aanwezige natuurwaarden waaronder zeldzame flora en fauna. Deze unieke gebieden vormen een landelijk netwerk waarbinnen uitwisseling van soorten plaatsvindt. Ze zijn daarom essentieel voor het voortbestaan van biotopen voor diersoorten en planten en voor een gezonde biodiversiteit. De cultuurhistorische ontwikkeling van deze gebieden is nog goed herkenbaar in het landschap.

In het Binnenduinrandperspectief wordt specifiek de nadruk gelegd op behoud, versterking en ontwikkeling van:

- de hoogwaardige landschappelijke structuur
- de toeristische en recreatieve structuur
- het hoogwaardig woonmilieu

Natuurgebieden kunnen landelijke en soms internationale natuurwaarden omvatten. Het beleid is gericht op het behoud en het zo mogelijk versterken van de biologische diversiteit, het duurzame gebruik en de bescherming van waardevolle cultuurlandschappen. Daarnaast streven we naar het behoud en het zo mogelijk versterken van de recreatieve, de educatieve en de beleevingswaarde van natuur en landschap.

Wandelbos Groenendaal

3.4 LANDSCHAP

Waar toetst de gemeente op?

Ingrepen in deze waardevolle natuurgebieden beperken we zoveel mogelijk omdat snel sprake is van langdurige verstoring. Bij ingrepen laten we zien dat er geen verstoring optreedt van het beschermde 'habitat-type' en haar kenmerkende en beschermde dieren en planten. De provincie Noord-Holland toets daarop, maar de gemeente is het loket voor aanvragen en is het eerste aanspreekpunt voor aanvragers.

Bij initiatieven in cultuurhistorische waardevolle gebieden is het de taak van de gemeente om te zorgen voor behoud van de waardevolle complexen. Zo kan een waterpartij, beplantingsplan, zichtlijn of historische infrastructuur als inspiratie dienen voor de plannen.

Relevante regelgeving

- Wet Natuurbescherming
- Natuurnetwerk Nederland
- Natura 2000
- Nationale Parken
- Leidraad Landschap & Cultuurhistorie 2018, Noord Holland
- Cultuurhistorische waardenkaart Noord-Holland
- Ontwikkelperspectief Binnenduinrand (vast te stellen 2019)
- Erfgoedverordening 2017
- Omgevingsvisie NH2050

Relatie met ander beleid

- Energie, Klimaat & Milieu; Bodem
- Energie, Klimaat & Milieu; Energie
- Stedenbouw en ruimtelijke kwaliteit; Stedenbouw
- Welzijn & maatschappelijke voorzieningen; gezondheid
- Stedenbouw en ruimtelijke kwaliteit; Monumenten, archeologie, cultuurhistorie

Trends

Toenemende druk op het landschap

Een kwalitatief hoogwaardig landschap is niet vanzelfsprekend. Inpassing van ruimtelijke ontwikkelingen bijvoorbeeld in het kader van energietransitie, klimaatverandering en een toenemende behoefte aan ruimte voor wonen, werken en recreëren zorgen voor druk op de bestaande groene ruimte.

Zon op Heemstede

Effect op de leefomgeving

Veel van de kernwaarden van Heemstede (groene woonomgeving, de buitenplaatsen en de structuur van open gebieden als belangrijke identiteitsdragers) zijn terug te voeren op de landschappelijke kwaliteit. De Heemstedse identiteit is in het geding op het moment dat het landschap onder druk staat. Het plaatsen bebouwing en voorzieningen, zoals windmolens en zonneweiden, kan het open landschap aantasten en heeft tot kilometers ver invloed op het uitzicht.

3.4 LANDSCHAP

Opgave

De woningbouwopgave in de MRA-regio is groot. Heemstede moet bepalen welk aandeel zij daarin neemt en op welke manier. Aanleg van nieuwe wegen of aanpassing van bestaande wegen kan het groen aantasten. Door slim gebruik van de ondergrond en goed te kijken naar clustering van functies, kunnen we de impact van alle opgaven op de groene buitenruimte verkleinen.

De opgave van de energietransitie moet niet zondermeer ten koste van de landschappelijke kwaliteit gaan. Zowel vanuit lokaal als vanuit regionaal perspectief wordt het landschap van de Binnenduinrand als belangrijk asset gezien. Zeker nu het schaalniveau van de RES nagenoeg gelijk is aan die van de MRA, zou daarmee rekening gehouden kunnen worden.

In elk geval is het van belang om in het kader van de voorliggende opgaven als de energietransitie, maar ook klimaatadaptatie of mobiliteit rekening te houden met ondergrondse en bovengrondse waarden en zorgvuldig locaties aan te wijzen waarbij een specifieke inrichting de impact voor de buitenruimte behoudt of waar mogelijk versterkt. Dit kan door zoveel mogelijk de kansen te benutten om oplossingen te koppelen en om onomkeerbare activiteiten zoveel als mogelijk te vermijden.

Versnippering van natuurgebieden en vermindering biodiversiteit

Nederland hecht veel waarde aan grote, aaneengesloten of onderling verbonden groene (natuur)gebieden. In deze gebieden moet voldoende ruimte zijn voor populaties om zich te vestigen of te handhaven. Er zijn biotopen die zonder verstoring van buitenaf zeldzame planten of leefgemeenschappen

herbergen. De biodiversiteit is er hoog. Naast het feit dat deze leefgebieden rust en ruimte bieden aan planten en dieren, vinden inwoners er rust en ruimte om bijvoorbeeld lekker te wandelen of actief te sporten.

Kleinere gebieden zijn kwetsbaar voor invloeden van buitenaf. Hierdoor verdwijnen planten en diersoorten die daar gevoelig voor zijn.

Effect op de leefomgeving:

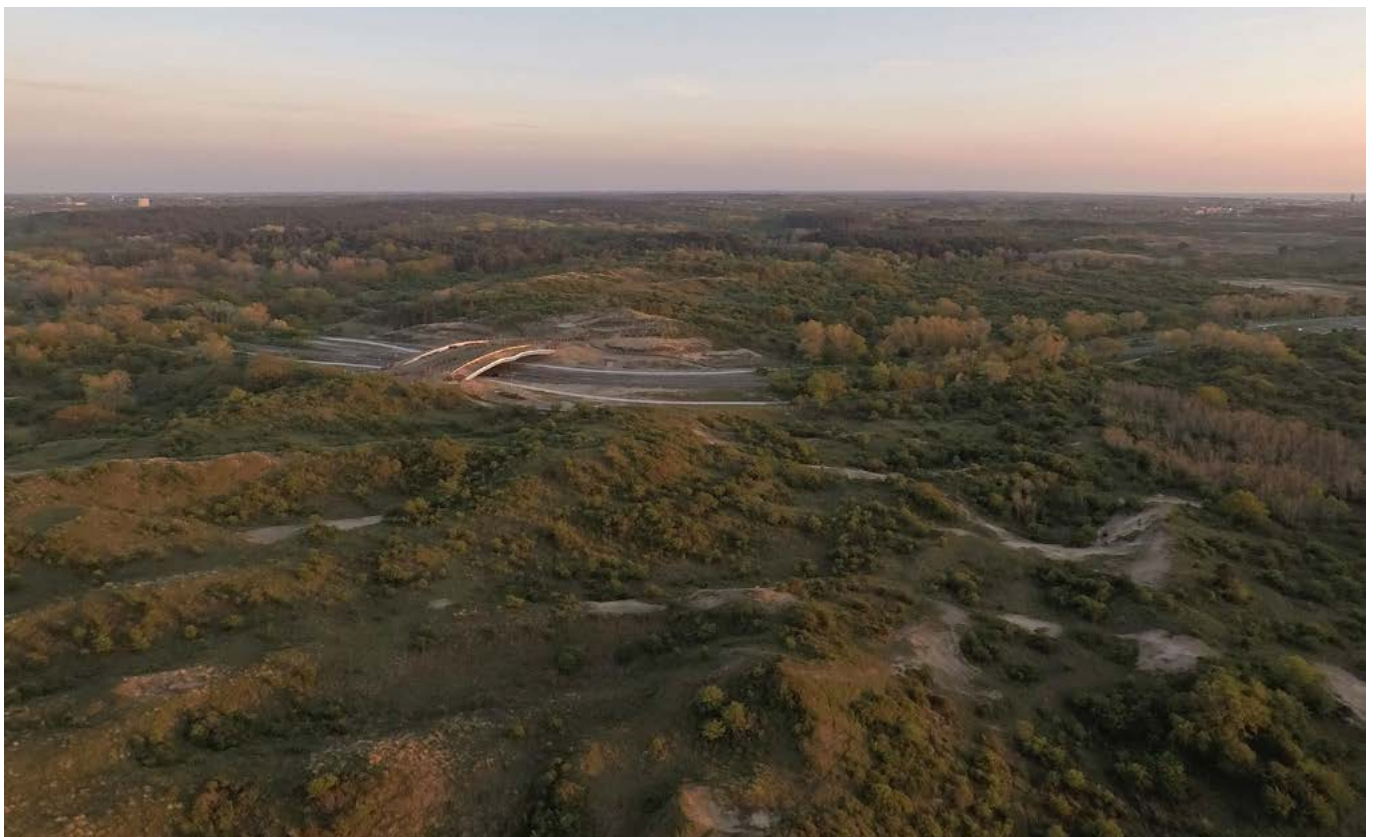
Een gevolg van versnippering op lokale en regionale schaal is het verminderen van de biodiversiteit. Insecten zijn onder andere verantwoordelijk voor de bestuiving van ons dagelijkse voedsel. Door het verminderen van deze biodiversiteit kan de zekerheid van voedselproductie in de regio afnemen.

Opgaven

De opgave voor het instandhouden van het waardevolle landschappelijke netwerk in Heemstede en Zuid-Kennemerland is te zorgen voor goede onderlinge verbindingen, met name in oost-west richting. Met de vastgestelde uitgangspunten voor de verdere planuitwerking van het Manpadslaangebied kan een waardevolle bijdrage worden geleverd.

Daarnaast kan kennis van natuurlijke systemen en van de bedreigingen helpen om de diversiteit ter plaatse te herstellen. Heemstede kan het goede voorbeeld geven door op de eigen grond rekening te houden met voldoende afwisseling in soorten groen en het inzaaien van bij-vriendelijke bloemenmengsels. Daarnaast kan de gemeente particulieren stimuleren in hun tuinen geen gif te gebruiken en gevarieerd aan te planten of in te zaaien. Bewustwording creëren bij onze inwoners en het geven van groenadviezen behoort tot onze taak.

3.4 LANDSCHAP

A4 RM, natuurbrug Zeeweg

3.4 LANDSCHAP

3.4.2 BINNENSTEDELIJK GROEN EN SPELEN

Wat wil de gemeente en waarom?

We zijn trots op het groene karakter van Heemstede. Heemstede wil de aanwezige groen kwaliteit, gevormd door het openbaar groen in de wijken, gemeentelijke boomstructuren, de landgoederen en buitenplaatsen en het privé-groen behouden en zo mogelijk versterken. Er zijn wijken in Heemstede waar de groene uitstraling grotendeels bepaald wordt door particulier groen. Groen en bomen zorgen voor leefbaarheid in de stad voor mens en dier en speelgelegenheid voor kinderen. Bomen zijn belangrijk voor de ruimtelijke kwaliteit en zijn een onmisbaar onderdeel van de openbare ruimte. De gemeente wil het groen en bomenbestand zowel kwalitatief en kwantitatief verbeteren.

Openbaar groen Haemstedelaan e.o.

Wat doet de gemeente?

De gemeente wil het binnenstedelijk groen intact houden. Waar mogelijk geeft zij 'groene' kaders mee voor gebiedsontwikkelingen, bescherming van monumentale en beeldbepalende bomen, stimulering van particuliere initiatieven in het versterken van ecologische waarden. Zij stimuleert het 'vergroenen' van schoolpleinen en het behoud van ruimte voor voldoende kwalitatieve speelgelegenheid.

Spelen park Meermond

Waar toetst de gemeente op?

Groen moet vaak wijken voor andere functies zoals verkeer of stedenbouw. Wij bekijken zorgvuldig hoe we de groene uitstraling van Heemstede kunnen waarborgen. We blijven voldoende groene ruimte claimen in bestaande en nieuwe woonomgevingen.

Bij nieuwe ontwikkelingen in de gemeente is extra aandacht voor behoud van de belangrijke groenstructuren en voldoende ruimte voor volwaardige speel- en sportlocaties. Gelet wordt op de impact voor groen, natuur en landschap. Daarnaast zien we toe op het behoud van waardevolle en monumentale bomen.

Relevante beleidsstukken

- Groenbeleidsplan Heemstede 2014
- Speelvisie Heemstede 2019
- Beheerplan Wandelbos Groenendaal
- Uitgiftebeleid groen
- Notitie Bomenbeleid / Bomenkaart
- Nota Duurzaamheid 2016 – 2020 Heemstede
- Verordening werkzaamheden kabels en leidingen gemeente Heemstede 2014

Relatie met ander beleid

- Energie, Klimaat & Milieu; Bodem
- Stedenbouw en ruimtelijke kwaliteit; Stedenbouw
- Welzijn & maatschappelijke voorzieningen
- Energie, Klimaat & Milieu
- Mobiliteit
- Stedenbouw en ruimtelijke kwaliteit; Wonen

3.4 LANDSCHAP

Trends

Verdichting stedelijk gebied

Heemstede staat bekend als groene gemeente. Bij aanleg van oude wijken is veel ruimte gemaakt voor groen in de wijk. Doorlopende groene structuren met bomen, brede groenstroken, gazons en water zijn vanouds kenmerkend voor Heemstede. Met beheer wordt ingezet op doelmatig onderhoud en waar mogelijk passen we ecologische beheer toe.

Inwoners waarderen het groen in de wijken als hoog. Zij gebruiken het veelvuldig om in te wandelen, te ontspannen en in te spelen. Bewoners ontmoeten elkaar daar en bespreken hun dagelijkse beslommeringen. Het maakt de wijken levendig en ruimtelijk. Ook in Heemstede is de vraag naar nieuwe woningen groot. Voor de MRA-regio zijn harde aantallen woningen vastgesteld. Om het buitengebied te ontzien, is er een trend om te bouwen binnen het bebouwd gebied.

Effect op de leefomgeving

De opoffering van de bestaande groene ruimte zorgt voor een meer versteende omgeving waar openbaar groen minimaal is en het leefklimaat minder prettig is. Ruime tuinen en brede plantsoenen zijn geen standaard meer. Steeds vaker worden huizen vervangen door appartementen zonder buitenruimte. Bij lage nieuwbouw worden tuinen steeds kleiner. Soms worden voortuinen zelfs weggelaten en als ze er zijn dan worden ze bestraat om extra ruimte te hebben voor ander gebruik. Bij gebrek aan tijd voor onderhoud kiezen inwoners voor het betegelen van grote delen van hun tuin of het aanleggen van kunstgrasvelden. Door de afname van het oppervlak groen en de aantallen bomen en struiken zullen inwoners meer last krijgen van hittestress, overlast van regenwater bij extreme buien en een verminderde zuivering van de lucht van fijnstof. Dit zijn effecten die direct de gezondheid van inwoners kan beïnvloeden.

Vogelpark weinig openbaar groen

De verdichting heeft ook tot gevolg dat mensen dichter op elkaar wonen en er eerder sociale conflicten zullen ontstaan. Hoe meer openbare ruimte hoe leefbaarder de stad.

Opgave

We moeten vaststellen hoe zwaar 'de factor groen' weegt bij nieuwe ontwikkelingen, zodat ook het groen haar belangrijke rol tussen het steen kan blijven vervullen.

Hoofdgroenstructuren, ondergrondse en bovengrondse waarden moeten we goed beschrijven, zodat boven en ondergronds voldoende ruimte is om kwalitatief hoogwaardig groen aan te leggen.

Voorbeeld van een buurttuin

3.5 WELZIJN & MAATSCHAPPELIJKE VOORZIENINGEN

3.5.1 WELZIJN

In Heemstede kan iedereen participeren in de samenleving en jongeren groeien gezond en veilig op. Dit doen zij zoveel mogelijk op eigen kracht of met ondersteuning uit het sociale netwerk. Inwoners die het niet op eigen kracht redden, kunnen rekenen op onze ondersteuning. Voor hen zorgen we samen met onze ketenpartners voor een sterke sociale basisinfrastructuur en goede voorzieningen.

Belangrijke aandachtspunten voor het onderdeel Welzijn zijn:

- We zetten in op de versterking van de zelfredzaamheid en maatschappelijke participatie van onze inwoners.
- We gaan door met het investeren in preventie en vroegsignalering.
- We hebben oog voor toegankelijkheid van de voorzieningen.
- We intensiveren de samenwerking met onze partners in het veld van welzijn, zorg, werk & inkomen en veiligheid.
- We stimuleren de ontwikkeling van woningen voor bijzondere doelgroepen.
- We zetten in op een gezond en veilig opgroei-klimaat voor de jeugdigen.

Relevante regelgeving en beleid

- Wet maatschappelijke ondersteuning
- Jeugdwet
- Beleidsplan Sociaal Domein 2015-2018
- Uitvoeringsregels maatschappelijke ondersteuning Heemstede 2016

Trends

Langer zelfstandig thuis wonen

Heemstede zal komende jaren verder vergrijzen en ouderen blijven langer zelfstandig wonen. Ook mensen die in GGZ instellingen of Beschermd wonen-instellingen verblijven zullen de komende jaren steeds meer (in een bepaalde mate) zelfstandig gaan wonen.

Effect op de leefomgeving

Binnen de bestaande woningvoorraad wordt onvoldoende voorzien in de toenemende behoefte aan kleinere op deze doelgroep toegesneden woningen. Dit zorgt daarnaast voor een belemmering van de doorstroming, omdat deze groep noodgedwongen in de huidige woning blijft wonen. Dit vraagt tevens om meer en andersoortige voorzieningen op het gebied van zorg, inrichting openbare ruimte, mobiliteit, etc.

Opgave

De opgave is het creëren van voldoende passende en betaalbare woonvormen (bijvoorbeeld zelfstandige woonunits met gedeelde huiskamer) voor al onze inwoners, met toegankelijke voorzieningen in de nabijheid. Om het mogelijk te maken dat mensen zo lang mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen is het tevens van belang dat er voldoende voorzieningen in de nabijheid aanwezig zijn en dat deze goed toegankelijk zijn. Denk hierbij aan voorzieningen als ontmoetingsplekken, winkels, zorgcentra, bushaltes.

Relatie met andere thema's

- Stedenbouw en ruimtelijke kwaliteit; Wonen
- Mobiliteit
- Welzijn & maatschappelijke voorzieningen; gezondheid
- Welzijn & maatschappelijke voorzieningen; sport

3.5 WELZIJN & MAATSCHAPPELIJKE VOORZIENINGEN

Aandacht voor zelfredzaamheid ouderen

3.5 WELZIJN & MAATSCHAPPELIJKE VOORZIENINGEN

3.5.2 SPORT

Waarzet de gemeente op dit moment op in?

Heemstede wil alle Heemstedse inwoners de mogelijkheid bieden om te kunnen bewegen en sporten. De gemeente doet dat door het ondersteunen en subsidiëren van diverse activiteiten. Maar ook door het bieden van voldoende, kwalitatief goede en toegankelijke sportaccommodaties. Maar ook door het multifunctionele gebruik van de gemeentelijke sportaccommodaties te stimuleren. Doel is om de mogelijkheden om te sporten ook buiten verenig-

ingsverband te vergroten. Sport levert immers een grote bijdrage aan de gezondheid en het welbevinden van de inwoners. Ook kunnen sportvoorzieningen in belangrijke mate bijdragen aan de deelname aan de maatschappij en de versterking van hun netwerk.

Regelgeving en beleid

- Nota Sport en Bewegen in Heemstede;
- Nota Subsidie- en tarievenbeleid Sport;
- Beleidsplan Sociaal Domein/lokaal gezondheidsbeleid 2015-2018;
- Nota Subsidiebeleid 2016-2019.

Bewegen draagt bij aan een gezonde leefstijl

3.5 WELZIJN & MAATSCHAPPELIJKE VOORZIENINGEN

Trends

Veranderende behoefte aan sport en bewegen

De wijze en de tijdstippen waarop mensen sporten en bewegen verandert. Dat komt onder andere door een veranderende samenstelling van de bevolking. Ook binden mensen zich minder makkelijk langdurig aan een sportvereniging. Was immers vroeger de wedstrijdsport een vanzelfsprekend gegeven, de afgelopen jaren is hiernaast de recreatieve sport en de sportieve recreatie sterk doorontwikkeld, bijvoorbeeld fitness, hardlopen, yoga en bootcamps. Ook voor kinderen en jongeren geldt dat er sprake is van een toename van sportieve recreatie en recreatieve sport. Daarnaast zien we dat sporten voor ouderen steeds belangrijker wordt. Onze inwoners zijn vaak op late leeftijd nog vitaal; voor hen is bewegen belangrijk om gezond te blijven.

Effect op de leefomgeving

Door deze veranderende behoefte nemen sportverenigingen initiatief om hier op in te spelen door het aanbod te verbreden, maar ook andere vormen van lidmaatschap aan te bieden.

De behoefte van de bevolking om te bewegen blijft groot. Daarnaast is er steeds meer aandacht voor gezondheid. Bewegen en sport wordt van alle kanten gestimuleerd. In de toekomst gebeurt dat vermoedelijk minder of anders bij een sportvereniging en meer in de openbare buitenruimte.

Deze ontwikkeling heeft gevolgen voor het gebruik en de inrichting van de openbare ruimte én van het gebruik van accommodaties. Hier is de afgelopen jaren onder andere op ingespeeld door de aanleg van het Speelbos in Park Meermond. Ook het multifunctionele gebruik van het sportpark, inclusief de skatebaan, trimroute en de fitnessstoestellen, biedt mogelijkheden voor jongeren om in de openbare ruimte te sporten.

Opgave

De opgave voor de gemeente ligt in het monitoren van informeel en ongeorganiseerd sporten en het waar gewenst aanpassingen te doen in de openbare ruimte

Toenemende vraag om (tijdelijke) binnensportaccommodaties

De vraag naar (tijdelijke) binnensportaccommodaties neemt toe. Met name in het winterseizoen is er een tekort aan binnensportaccommodaties in Heemstede en omgeving. Het tekort aan deze tijdelijke accommodaties wordt vermoedelijk nog groter door de groei van zaalhockey. De KNHB stimuleert in de winter namelijk zaalhockey, in plaats van veldhockey. Businesscases laten zien dat het exploiteren van tijdelijke accommodaties het meest succesvol is op bestaande sportaccommodaties. Ook andere verenigingen hebben aangegeven meer van (tijdelijke) binnensportaccommodaties gebruik te willen maken.

Effect op onze leefomgeving

De ruimtelijke impact van deze (al dan niet tijdelijke) binnensportaccommodaties is significant.

Opgave

Om ervoor te zorgen dat inwoners het gehele jaar door kunnen sporten, is het van belang dat deze (tijdelijke) accommodaties op een goede manier worden ingepast in de leefomgeving.

Relatie met andere thema's

- Energie, Klimaat & Milieu
- Landschap
- Economisch beleid & recreatie en toerisme

3.5 WELZIJN & MAATSCHAPPELIJKE VOORZIENINGEN

3.5.3 ONDERWIJS

De invloed van de gemeente op het aanbod en de kwaliteit van het onderwijs is beperkt. Het Rijk financiert scholen rechtstreeks; schoolbesturen hebben een grote mate van autonomie. De Onderwijsinspectie houdt toezicht op de kwaliteit.

Waarzet de gemeente op in?

Gemeenten hebben wettelijke taken op het gebied van:

- onderwijshuisvesting
- leerplicht
- leerlingenvervoer
- onderwijsachterstandbestrijding
- openbaar onderwijs

De gemeente heeft op grond van onderwijswetgeving een zorgplicht. De uitvoering van deze zorgplicht is neergelegd in de Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs. Grofweg betekent dit dat de gemeente in voorkomende gevallen zorgdraagt voor onder andere nieuwbouw; vervangende nieuwbouw en uitbreiding van een school; herstel van constructiefouten en herstel en vervanging in verband met schade. De landelijke en lokale regelgeving gaan uit van jaarlijkse aanvragen door schoolbesturen om bekostiging, waarover het college jaarlijks besluit.

Met de zorg voor de onderwijshuisvesting voor het primair en voortgezet onderwijs zijn de komende jaren grote bedragen gemoeid.

In 2019 wordt het Integraal Huisvestingsplan vastgesteld. Waar voorheen scholen jaarlijks aanvragen deden voor verbouwing, renovatie of uitbreiding, is nu de wens van gemeenten om met een integrale blik en een meerjarenperspectief te kijken naar onderwijshuisvesting. Belangrijke elementen daarin zijn de duurzaamheid en functionaliteit van schoolgebouwen.

Bij de invulling van de zorgplicht staat het belang van de functie onderwijs voorop. Duurzaamheid en het uiterlijk van de gebouwen volgen daarna. Bij verbouwing, renovatie of uitbreiding zullen ze een belangrijke rol spelen. Dit kan per bouwproject verschillen.

De verwachting is dat het leerlingenaantal op het huidige niveau blijft. Er zijn dus geen plannen in het IHP opgenomen voor vermindering van het aantal scholen. Met de schoolbesturen zullen afspraken over het aantal leerlingen gemaakt worden. Alleen als de prognose daartoe aanleiding geeft mogen scholen groeien en uitbreiden. Geconstateerd is dat de huidige bestemmingsplannen weinig tot geen mogelijkheden bieden voor groei.

3.5 WELZIJN & MAATSCHAPPELIJKE VOORZIENINGEN

Uitgangspunten van het IHP zijn:

- uitvoering regelgeving op gebied onderwijshuisvesting;
- functionele schoolgebouwen (gericht op gebruikers);
- duurzame schoolgebouwen;
- schoolgebouwen die passen in de omgeving, waarbij rekening wordt gehouden met de mening van omwonenden.

In het IHP dat eind december 2019 definitief zal worden vastgesteld is voor een periode van ca. 15 jaar een planning van de verbouwing van de 10 Heemstedse basisscholen opgenomen.

Relevante regelgeving en beleid

- Wet op het primair onderwijs;
- Wet op voortgezet onderwijs;
- Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs Heemstede;
- Integraal Huisvestingsplan Onderwijs.

Relatie met andere thema's

- Stedenbouw en ruimtelijke kwaliteit; Stedenbouw
- Energie, Klimaat & Milieu
- Landschap

Jacobaschool, Lannckhorstlaan

3.5 WELZIJN & MAATSCHAPPELIJKE VOORZIENINGEN

3.5.4 CULTURELE VOORZIENINGEN

Door inspanning van vele organisaties, inwoners van Heemstede en de gemeente is er in Heemstede een goede basis op het gebied van cultuur gerealiseerd. Er is een rijk en gevarieerd cultuuraanbod dat bijdraagt aan de identiteit van Heemstede.

De eigen, intrinsieke waarde van cultuur is voor ons het vertrekpunt. We zetten ons in voor een voor Heemstede passend, kwalitatief goed, laagdrempelig en gevarieerd aanbod, waar zoveel mogelijk inwoners gebruik van kunnen maken. Om dit te bevorderen stimuleren we verbindingen tussen de verschillende organisaties op het vlak van cultuur. Waarbij we niet uit het oog verliezen dat het aanbod moet aansluiten bij de behoeften en verwachtingen van onze inwoners.

Het is onze ambitie om te bevorderen dat cultuur niet alleen onze inwoners verrijkt op cultureel vlak, maar hen ook verbindt op maatschappelijk en sociaal vlak.

In het kader van de omgevingsvisie gaat het hierbij vooral om het faciliteren van de ruimtelijke vraag van de culturele voorzieningen en activiteiten (denk bijvoorbeeld aan; de bibliotheek, het Oude Slot, de Oude Kerk en WIJ Heemstede).

Uitgangspunten

- het behoud van het Heemsteedse cultureel erfgoed (zie 3.1.3 Monumenten, archeologie en erfgoed)
- de cultuurparticipatie (podiumaanbod, de beeldende kunst en amateurkunstverenigingen)
- de cultuureducatie (cultuurmenu op de basisscholen, monumentendagen)

Relevante regelgeving en beleid

- Cultuurnota 2016 t/m 2019
"Verbinding met én door Cultuur"
- Cultuurnota 2020 t/m 2024 (nog op te stellen)

Relatie met andere thema's

- Stedenbouw en ruimtelijke kwaliteit; Monumenten, archeologie, cultuurhistorie
- Economisch beleid, recreatie en toerisme
- Landschap (landgoederen)

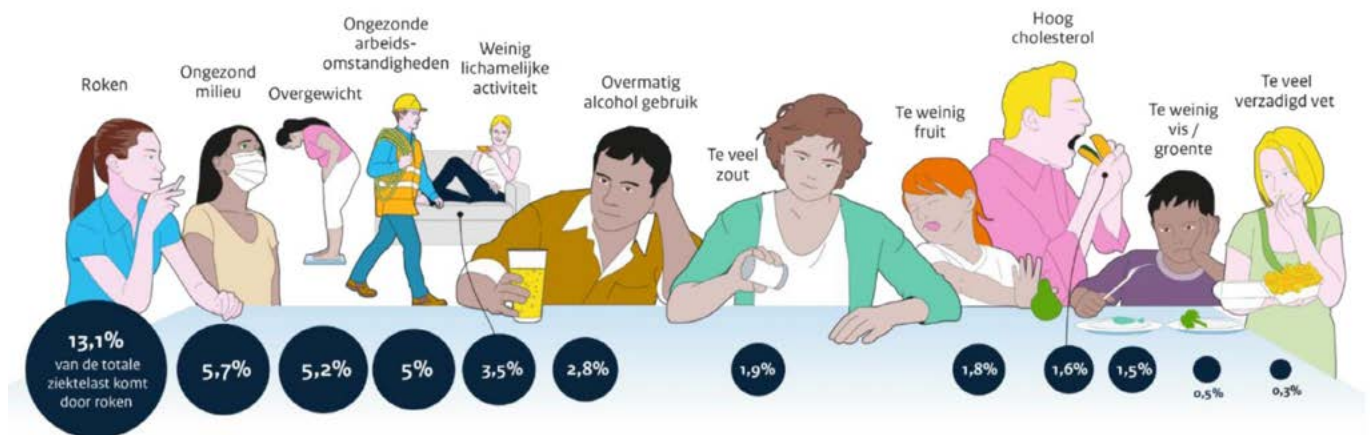
3.5 WELZIJN & MAATSCHAPPELIJKE VOORZIENINGEN

3.5.5 GEZONDHEID

Leven in een goede gezondheid blijkt één van de belangrijkste voorwaarden te zijn om een 'goed leven' te kunnen leiden. Een goede publieke gezondheid bevordert je als overheid door het voorkomen en tegengaan van lichamelijke en/of psychische ziekte en door het bevorderen van het lichamelijk, psychisch en mentaal welbevinden. Maar gezondheid bevordert je ook door mensen zoveel mogelijk eigen regie te laten voeren over hun leven. Die regie staat soms onder druk vanwege fysieke, emotionele en sociale uitdagingen van het leven.

Vele factoren zijn van invloed op de gezondheid en leefstijl van een individu. Onderstaande figuur laat de belangrijkste factoren zien die een invloed hebben op de gezondheid.

Niet alle factoren die invloed hebben op de gezondheid, zijn te beïnvloeden. De omgeving waarin geleefd wordt is wel te beïnvloeden. Het is een keuze, van onder andere de gemeente, om hierin te investeren. Een gezonde leefomgeving nodigt uit tot gezond gedrag en heeft zo min mogelijk negatieve invloed op de gezondheid.

Oorzaken van een ongezonde levensstijl

3.5 WELZIJN & MAATSCHAPPELIJKE VOORZIENINGEN

Waar zet de gemeente op in?

Gemeente Heemstede zet in op het behouden en waar mogelijk verbeteren van de kwaliteit van de leefomgeving van haar inwoners. De Omgevingswet biedt kansen om de omgeving van haar inwoners op zo'n manier in te richten dat een gezonde en veilige leefstijl ondersteund wordt. Met de Omgevingswet wil de gemeente niet alleen meer bewoners beschermen tegen negatieve milieu-effecten, maar juist de gezondheid bevorderen door in te zetten op een gezonde leefomgeving.

De belangrijkste uitgangspunten voor het onderdeel Gezondheid zijn:

- Focus op gezondheid en gedrag in plaats van ziekte en zorg (we noemen dit 'positieve gezondheid')
- Aansluiten bij de speerpunten van de Regionale Nota Volksgezondheid Kennemerland:
- 'Mind the gap': terugdringen van sociaaleconomische gezondheidsverschillen
- Bewegen voor iedereen: toename van bewegen door mensen met gezondheidsproblemen
- Verbeteren van de luchtkwaliteit

Relevante regelgeving en beleid

- Wet Publieke Gezondheid
- Regionale Nota Gezondheidsbeleid Veiligheidsregio Kennemerland
- Wet maatschappelijke ondersteuning
- Participatiewet
- Zorgverzekeringswet
- het Nationaal Preventie akkoord
- het Schone Lucht Akkoord (SLA)

Relatie met andere thema's

- Welzijn & maatschappelijke voorzieningen; veiligheid
- Economisch beleid & recreatie en toerisme
- Energie, Klimaat & Milieu

3.5 WELZIJN & MAATSCHAPPELIJKE VOORZIENINGEN

Trends

Toenemende behoefte aan gezonde leefstijl

Een ongezonde leefstijl is een belangrijke risicofactor voor chronische ziekten. De leefstijl van veel Nederlanders kan een stuk gezonder. Dit blijkt als we de vier belangrijkste leefstijlfactoren (roken, alcohol, beweging en voeding) op een rij zetten: tien procent drinkt te veel, een kwart rookt, een derde beweegt te weinig en zowat iedereen eet te weinig groente en fruit. Hoogopgeleide mensen hebben vaak een gezondere leefstijl dan laag opgeleide mensen. Specifiek voor Kennemerland is de groter wordende groep ouderen met lichamelijke gezondheidsproblemen. Van de ouderen heeft 57% overgewicht en 14% ernstig overgewicht, 77% van de ouderen is voor één of meer chronische aandoeningen onder behandeling van een arts, waarvan 14% voor diabetes.

Opgave

De omgeving kan zorgen voor een positieve of negatieve invloed op een gezonde leefstijl. De opgave is om de omgeving zo in te richten dat een gezonde leefstijl vanzelfsprekend en interessant is. De omgeving kan positieve keuzes stimuleren terwijl negatieve keuzes met een negatief effect op de gezondheid onaantrekkelijk gemaakt worden.

De gemeente kan de positieve keuzes stimuleren door bijvoorbeeld meer in te zetten op bewegen en actief vervoer. Dat kan door te zorgen voor een aansluitend fiets- en wandelnetwerk en door fiets- en wandelpaden te verbreden.

Daarnaast zorgt het aanleggen van groen en water in de omgeving voor een aangenaam gevoel en stimuleert het samenzijn in het algemeen en recreëren in het bijzonder. Het stimuleren van een gezond voedse-laanbod in instellingen zoals scholen en sportverenigingen heeft positieve invloeden op de leefstijl. De overheid moet het goede voorbeeld geven en stimuleren. Het plaatsen van buurttuinen en/of moestuinen zorgt voor sociale cohesie en zelfredzaamheid.

Belangrijk is dat de gemeente en partners op dit vlak samenwerken. Maar nog belangrijker is dat ook bewoners betrokken worden bij de inrichting van een gezonde omgeving. Op deze manier creëer je draagvlak, voelen inwoners zich mede verantwoordelijk voor de beslissingen en zullen bewoners bepaalde gezonde faciliteiten ook eerder gebruiken.

3.5 WELZIJN & MAATSCHAPPELIJKE VOORZIENINGEN

3.5.6 VEILIGHEID

De gemeente zet in op het behouden en waar mogelijk verbeteren van de veiligheid van de fysieke leefomgeving voor haar inwoners, ondernemers en anderen die daar werken en verblijven.

Daarvoor is nodig dat risicobronnen en potentiële slachtoffers zoveel mogelijk fysiek van elkaar gescheiden zijn. Hulpdiensten kunnen rekenen op een goede bereikbaarheid van kwetsbare personen en risicovolle locaties.

In de leefomgeving is voldoende bluswater- en infrastructurale voorzieningen om incidenten en calamiteiten op een effectieve manier te bestrijden. Denk hierbij aan voldoende, bereikbare en adequate bluswatervoorzieningen in en buiten de bebouwde kom en voldoende opstelplaatsen voor hulpdiensten op strategische plaatsen.

De gemeente gebruikt hiervoor de volgende uitgangspunten:

- het regionale risicoprofiel
- het brandrisico-profiel van de Veiligheidsregio Kennemerland
- de provinciale risico-kaart

Relevante regelgeving en beleid

- Wet veiligheidsregio's
- Omgevingswet

Trends

Klimaatverandering heeft gevolgen voor de veiligheid

De veranderingen van het klimaat zullen, volgens de voorspellingen van het KNMI, leiden tot meer extreme neerslag, langere periodes van extreme droogte, meer hitteperiodes en zwaardere stormen. Deze klimaatveranderingen brengen veiligheids- en gezondheidsrisico's met zich mee, zoals wateroverlast, hittestress en meer natuurbranden. De leefomgeving hierop inrichten kan bijdragen aan het voorkomen, beheersen en/of bestrijden van de nadelige effecten.

Effect op de leefomgeving

Wateroverlast kan leiden tot maatschappelijke ontwrichting. (Lokale) wateroverlast of overstromingen als gevolg van extreme neerslag. Dijkdoorbraken door extreme droogte kunnen leiden tot uitval van vitale infrastructuur en onbegaanbare wegen. Hierdoor kunnen burgers en gebouwen onbereikbaar worden. Ook kunnen overstromingen of wateroverlast tot gevolgen hebben dat apparatuur uitvalt in laaggelegen delen van vitale organisaties zoals ziekenhuizen en verzorgingstehuizen.

Een effect van extreme droogte of extreme hitte kan zijn dat de waarschijnlijkheid van natuurbranden toeneemt, bijvoorbeeld in het duingebied of droge gebieden met veel naaldbomen. Aangrenzende bewoonde gebieden of andere bebouwing lopen dan risico op brandoverslag. Ook kan extreme hitte leiden tot ontbranding van materialen bijvoorbeeld in gebouwen of voertuigen. Extreme hitte kan in uitzonderlijke gevallen leiden tot explosies of toxische wolken van gevaarlijke stoffen in opslagtanks of tankwagens, indien deze onvoldoende gekoeld worden.

3.5 WELZIJN & MAATSCHAPPELIJKE VOORZIENINGEN

Toename van extreme stormen kan leiden tot stormschade aan gebouwen, voertuigen, bovengrondse vitale infrastructuur en natuurgebieden. Mogelijke vallen er slachtoffers als gevolg van los gewaaide gebouwdelen of andere rondvliegende objecten. Ook kan stormschade in combinatie met hoogwater of extreme neerslag leiden tot overstromingen en wateroverlast.

Opgave

- De leefomgeving klimaatbestendig inrichten, gericht op het voorkomen van negatieve veiligheids- en gezondheidseffecten van extreme neerslag, droogte, hitte en stormen.
- De uitkomsten van de klimaatstresstest van het waterschap verwerken in omgevingsplannen, door bijvoorbeeld extra open water (terwijl de waterschaarste kan toenemen) toe te voegen in gebieden die gevoelig zijn voor extreme hitte of droogte. Open water kan de groei van verkoelende, schaduw gevende vegetatie bevorderen kan een verkoelend effect hebben op hitte-eilanden in de leefomgeving.
- Preventieve maatregelen treffen in gebieden die, volgens de klimaatstresstest, gevoelig zijn voor wateroverlast, extreme droogte of extreme hitte. De gemeente kan in haar omgevingsplan opnemen dat er in deze gebieden geen kwetsbare of zeer kwetsbare gebouwen en voorzieningen worden toegestaan.
- Open water inrichten als opvangplaats voor extreme neerslag. Open water toegankelijk maken voor brandweervoertuigen om (blus)water uit te kunnen halen.
- Zorgen voor veilige en klimaatbestendige evenementen en evenemententerreinen.

Energietransitie heeft gevolgen voor de veiligheid

Gemeente, inwoners en bedrijfsleven moeten samenwerken om van fossiele brandstoffen over te schakelen naar meer duurzame energiebronnen. Aan deze energietransitie zijn veiligheidsrisico's verbonden, die nog niet allemaal bekend zijn. Dat geldt bijvoorbeeld voor het gebruik van waterstof als energiedrager. Beleid daarvoor moeten we de komende jaren ontwikkelen. Effect van energietransitie op onze leefomgeving. De samenleving wordt wellicht steeds afhankelijker van de levering van elektriciteit. Uitval van elektriciteit kan mogelijk grotere maatschappelijke ontwrichting veroorzaken.

Een risico dat al bekend is, is de moeilijke bestrijding van brand in li-ion batterijen. Li-ion batterijen gebruiken we bijvoorbeeld voor de opslag van elektriciteit in zonnepanelen of in waterstof, zowel in voertuigen als in gebouwen. Brand in deze batterijen is moeilijk te bestrijden met bluswater. Dit geldt ook voor brand in zonne-energie-installaties en windmolens. Voor windmolens geldt daarnaast een risico op afbrekende wieken of omvallende palen.

Uitval van elektriciteit kan leiden tot ernstige maatschappelijke ontwrichting, bijvoorbeeld doordat vitale infrastructuur kan uitvallen, zoals ICT-verbindingen, betalingsverkeer, voorlichting, pompen voor de distributie van drinkwater, gas en warmte. Ook kunnen elektrische voertuigen en andere elektrische apparaten niet meer opladen, wat tot vervoers- en andere problemen kan leiden.

3.5 WELZIJN & MAATSCHAPPELIJKE VOORZIENINGEN

Opgave

Zorgen voor:

- een hele hoge leveringszekerheid van elektriciteit om incidenten, crises en rampen te voorkomen;
- een veilige energietransitie boven de grond. Veiligheid en gezondheid krijgen prioriteit bij initiatieven met zonnepanelen op daken en in weides, buurtbatterijen, windmolens op land, waterstof tankstations en waterstof als energiebron in de gebouwde omgeving. De bereikbaarheid en toegankelijkheid van de nieuwe ontwikkelingen is voor de hulpdiensten gegarandeerd en de voorzieningen voor brandbestrijding, rampenbestrijding en crisisbeheersing zijn op orde. In omgevingsplannen wordt hier rekening mee gehouden.
- een veilige energietransitie in de ondergrond. Er is mogelijk meer ruimte in de ondergrond nodig voor kabels en leidingen voor elektriciteit, warmtenetten en waterstofgastransport door buisleidingen. Drinkwaterleidingen dienen voldoende afstand te houden tot warme leidingen, om ongewenste opwarming van het drinkwater te voorkomen. Te warm drinkwater kan tot hygiëneproblemen leiden.

Er wordt rekening gehouden met de fysieke veiligheid in de ondergrond om uitval van de energielevering en andere vitale infrastructuur te voorkomen;

- externe veiligheidsrisico's minimaliseren: de gemeente hanteert als uitgangspunt in omgevingsplannen een optimale fysieke scheiding tussen risicobronnen en (zeer) kwetsbare personen;
- een (brand)veilig leven door voorlichting en risicocommunicatie te stimuleren en te controleren op brandveiligheid van bouwwerken en installaties. De gemeente zorgt voor voldoende en adequate bluswatervoorzieningen en bereikbaar open water.
- zelfredzaamheid en samenredzaamheid stimuleren. Burgers en bedrijven zijn zich bewust van de fysieke veiligheidsrisico's in hun leefomgeving en weten hoe te handelen bij calamiteiten.

Relatie met andere thema's

- Energie, Klimaat & Milieu
- Welzijn & maatschappelijke voorzieningen; gezondheid
- Economisch beleid & recreatie en toerisme
- Landschap

3.5 WELZIJN & MAATSCHAPPELIJKE VOORZIENINGEN

Voorlichting brandweer op weekmarkt

3.6 ECONOMISCH BELEID, RECREATIE EN TOERISME

3.6.1 ECONOMISCH BELEID

Heemstede streeft naar een duurzame lokale economie die bijdraagt aan de levendigheid en sociale samenhang van de Heemstedse samenleving. Daarbij verliezen we het groene karakter van de gemeente niet uit het oog. De economische (infra) structuur omvat voorzieningen en activiteiten die de hoogwaardige werk- en woonomgeving ondersteunen. Juist deze hoogwaardige, goed bereikbare, woonomgeving vlakbij grote economische centra en bij strand en duinen, is de kracht van Heemstede.

Uitgangspunten

- Nastreven van economische structuur voor een hoogwaardige werk- en woonomgeving van Heemstede met een regionale aantrekkingskracht.
- Een gezond ondernemersklimaat gericht op behoud van werkgelegenheid.
- Intensief en structureel contact met het bedrijfsleven in Heemstede.
- Een goede positionering van de gemeente binnen de regio door bepalen eigen identiteit en zogenaamde villagemarketing.
- Reguleren van woon- en werkaanbod in Heemstede door onder andere vastleggen van positie kantoren en bedrijfsruimten.
- Reguleren van leegstand van panden en vastleggen van beleid bedrijventerreinen.
- Circulaire economie stimuleren door onder andere afvalscheiding, sluiten van de grondstofketens en ruimte geven aan lokale productie.
- Koesteren van kleine kringlopen, stimuleren deeleconomie en lokale ambacht.

Relevante regelgeving en beleid

- bestemmingsplannen
- Economisch Actieprogramma Heemstede 2016-2020
- Visie winkelcentra Heemstede
- Regionale detailhandelsvisie 2018 – 2023
- Provinciale Omgevingsvisie NH2050
- MRA programma Economie
- Toekomst kantoren en bedrijfsruimten Heemstede 2018
- Grondstoffenakkoord 2050
- Programma Van Afval Naar Grondstof (VANG)

Relatie met andere thema's

- Energie, Klimaat & Milieu
- Stedenbouw en ruimtelijke kwaliteit; Stedenbouw
- Landschap
- Welzijn & maatschappelijke voorzieningen
- Mobiliteit
- Welzijn & maatschappelijke voorzieningen; gezondheid

Trends

Toename van flexibilisering van de (werkende) samenleving

Het aantal zelfstandigen zonder personeel in Nederland neemt toe. Ook mensen die in loondienst werken, werken steeds vaker flexibel, bijvoorbeeld door een of meer dagen per week thuis te werken. De behoefte aan vierkante meters kantoorruimte is afgenomen. Kantoren die er nog wel zijn, veranderen geleidelijk aan van functie en inrichting, met meer ruimte voor ontmoeting, flexibele samenwerking en kennisuitwisseling.

3.6 ECONOMISCH BELEID, RECREATIE EN TOERISME

Effect op de leefomgeving

De scheiding tussen wonen, werken en recreëren neemt af. De behoefte aan functievermenging neemt toe zoals:

- meer mogelijkheden om te werken in traditionele woonomgevingen,
- meer horeca in omgevingen waar voorheen alleen gewerkt werd en
- een prettige openbare ruimte op plekken waar veel mensen werken.

Opgave

Een opgave voor de toekomst kan zijn om (leegstaande) kantoren anders in te richten zodat we ze kunnen gebruiken als multifunctionele plek. In de buurt van werkplekken kan ook ruimte gemaakt worden voor recreatie, bijvoorbeeld in de vorm van horeca. Het reguleren van deze functievermenging wordt belangrijk.

Toenemende vraag naar de transformatie van werklocaties

Regelmatig krijgt de gemeente verzoeken om bestaande werklocaties te mogen transformeren tot woonlocaties. Als motivering wordt vaak aangegeven dat de betreffende locaties geen toekomstwaarde als bedrijfslocatie hebben.

Effect op de leefomgeving

Recent is onderzoek gedaan naar de bedrijven- en kantoorlocaties en naar de eventuele transformatie van een deel van het bedrijventerrein aan de Cruquiusweg naar woningbouw. Dit laat zien dat een besluit tot transformatie niet zonder consequenties zal zijn. Eenmaal 'weggegeven' m² bedrijfs- of kantoorruimte zijn we voorgoed kwijt. De behoefte aan kantoren- en bedrijvenlocaties is nog steeds aanwezig.

Daarnaast leidt een afname van economische activiteit binnen de gemeente tot een toename van het (woon-werk) verkeer.

Opgave

Het maken van een zorgvuldige afweging bij verzoeken tot transformatie van werklocaties.

Bedrijvenlocaties aan de Industrieweg

3.6 ECONOMISCH BELEID, RECREATIE EN TOERISME

3.6.2 RECREATIE EN TOERISME

De gemeente wil Heemstede meer op de kaart zetten in de regio als fijne gemeenten om te bezoeken en recreëren. De MRA neemt een steeds grotere rol als het gaat om toerisme en recreatie en voor de gemeente is het goed om zelf een positie in te nemen. Betere samenwerking met ondernemers, inwoners en organisatoren is van belang. We zijn bezig met het definiëren van de identiteit van Heemstede en gaan deze uitdragen in de regio.

Belangrijkste uitgangspunten

- Economisch, maatschappelijk en sociaal rendement door evenementen meer toelaten in Heemstede en de toegankelijkheid van evenementen voor iedere doelgroep mogelijk maken.
- Uitdragen van identiteit van Heemstede in de regio en stevige positionering.
- Ontwikkelen van locatieprofielen (voor geluid, frequentie evenementen en aantal bezoekers).
- Voorkomen van (geluid)overlast bij zowel verhuur accommodatie, evenementen als meer toerisme.

Recreëren in Heemstede

3.6 ECONOMISCH BELEID, RECREATIE EN TOERISME

- Bereikbaarheid optimaliseren en duurzaam vervoer stimuleren.
- Ruimte bieden voor zakelijke bezoekers.
- Beter benutten van de kansen die er zijn vanuit regionale toeristische attracties.

Relevante regelgeving en beleid

- Visie op waterrecreatie in Noord-Holland 2030
- Ontwikkelperspectief Binnenduinrand (nog vast te stellen 2019)
- Actieplan Toerisme en recreatie Zuid-Kennemerland
- Provinciale Omgevingsvisie NH2050
- Strategische agenda toerisme in de MRA

Relatie met andere thema's

- Stedenbouw en ruimtelijke kwaliteit
- Energie, Klimaat & Milieu
- Welzijn & maatschappelijke voorzieningen
- Mobiliteit
- Welzijn & maatschappelijke voorzieningen; gezondheid

Trends

Toename toerisme en recreatie vanuit de metropoolregio

De metropoolregio Amsterdam heeft al jaren te maken met een toenemende stroom van toeristen. Om deze druk op de stad te verlichten zijn diverse campagnes gaande om andere gemeentes, in de metropoolregio Amsterdam (MRA), nadrukkelijker in de schijnwerpers te plaatsen.

Effect op de leefomgeving

Door de groei in het aantal toeristen in de regio neemt ook de drukte op de Heemstedse wegen toe. Daarnaast is er een groeiende behoefte aan Airbnbs in de regio. Dit gaat doorgaans ten koste van kleine, betaalbare woonruimte voor eigen inwoners (ouderen en jongeren). Aan de ander kant kan het kansen bieden voor Heemstedse ondernemers.

Opgave

De opgave is om te bepalen welke positie de gemeente op het punt van toerisme en (verblijfs)recreatie wil innemen. De belangrijkste vraag is of de gemeente daarvoor meer ruimte wil bieden. Bij de beantwoording van deze vraag spelen de volgende aspecten een rol: recreatieve netwerken (fiets, wandel, vaar), aandacht voor (het behoud van) cultuur- en natuurwaarden, ruimte voor verblijfslocaties, verkeersmanagement en de verduurzaming van toerisme en recreatie.

Ook moet worden gekeken naar de positionering van het station Heemstede-Aerdenhout in dit kader. In lijn met het Ontwikkelperspectief voor de Binnenduinrand zou dit één van de 'buitenpoorten' kunnen worden, een recreatief knooppunt naar het groen, de duinen en de zee.

Heemstede

Gemeente Heemstede
Raadhuisplein 1
2101 HA Heemstede
14 023

Postadres
Postbus 352
2100 AJ Heemstede

gemeente@heemstede.nl
www.heemstede.nl